

ALUMINIJ

7

Časopis družbe Talum d. d. Kidričevo

JULIJ 2015

Andrej Pompe **Ustvarjalnost in inovativno**

Andrej Pompe **Ustvarjalnost in inovativno**

Andrej Pompe **Ustvarjalnost in inovativnost**

Andrej Pompe **Ustvarjalnost in inovativnost**

Andrej Pompe **Ustvarjalnost in inovativnost**

Andrej Pompe **Ustvarjalnost in inovativnost**

Andrej Pompe **Ustvarjalnost in inovativnost**

Andrej Pompe **Ustvarjalnost in inovativnost**

Andrej Pompe **Ustvarjalnost in inovativnost**

Andrej Pompe **Ustvarjalnost in inovativnost**

Andrej Pompe **Ustvarjalnost in inovativnost**

Andrej Pompe **Ustvarjalnost in inovativnost**

Andrej Pompe **Ustvarjalnost in inovativnost**

**Verjamem, da bomo zastavljene načrte
skupaj uresničili tudi naprej.**

Idej za drugačno, volje za najboljše in energije za še više je namreč dovolj!

Iz vsebine

4 Ustvarjati možnosti za nadaljnjo rast in razvoj industrije

Obisk evroposlanca in generalnega direktorja EA

5 Dve srebrni in eno zlato priznanje za skupino Talum

6 Srečanje z na novo zaposlenimi sodelavci

7 GIFA 2015

8 Novo področje storitev

9 Nadzor kakovosti zunanjega zraka

Uspešna presoja

10 Dobrodošli doma

Odlična priložnost za promocijo

11 delovni dan

12–15 Inovativnost kot drugačen pogled na izdelek, storitev ali tehnologijo

16 Na sejmu v Luksemburgu

Znanje, ena izmed Talumovih temeljnih vrednot

17 Volitve

18–20 KROP, krepitev raziskovalne dejavnosti v Talumu

20 Talumovci znova najštevilčnejša kolesarska skupina

22 Podarimo tekočino življenja

23 Otroke smo peljali v svet eksperimentov in izumov

24 Potepanje po jugu

25 Naši pikniki so polnoletni

Spomladanski koncert

26 Plus ure

27 Križanka

Naslovnica: Knjige, podeljene inovatorjem.

Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d., Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103, e-pošta: aleksandra.jelusic@talum.si.

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov.

Uredniški odbor: Aleksandra Jelušič, glavna urednica, Danica Hrnčič in Lilijana Ditrih, članici, ter Darko Ferlinc in Srdan Mohorič, zunanja člana.

Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak, oblikovanje: Darko Ferlinc, avtorica naslovnice: Aleksandra Jelušič.

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor, tisk: Tiskarna Ekart d. o. o.

Ideje so kot rastline, ob pravi skrbi so se sposobne neverjetno razrasti

ALEKSANDRA JELUŠIČ
GLAVNA UREDNICA

Večkrat tudi sama rečem, da je dopust čas, ko človek dá »misli na pašo« in se prepusti lenarjenju. A zgodi se, da takrat, ko si neobremenjen in se zavestno ne trudiš, da bi našel ustrezne rešitve, te pridejo same od sebe. Morda zato, ker se v času dopusta ustavimo in ugotovimo, da je okoli nas narava, ki je vse to, kar bi radi odkrili, odkrila že veliko pred nami. In ne samo odkrila, našla je optimalne rešitve.

Ni torej presenetljivo, da so največji modreci in inovatorji svoj navdih črpali iz vedenja živali, rastlin in navsezadnje tudi svojega lastnega telesa, ki nam je kljub napredni tehniki in tehnologiji, žal, še vedno največja neznanka. Ko boste prelistali julijsko številko časopisa *Aluminij*, boste opazili, da je tokratna rdeča nit, ki ga prežema, inovativnost.

Pri tem nimamo v mislih inovativnosti kot enkratnega procesa, temveč inovativnost kot način življenja, inovativnost kot ideologijo, iz katere se napaja vse okoli nas, in navsezadnje z njo ne spreminjamo samo zunanje sveta, temveč tudi sami sebe. Ne gre torej za enosmerni proces, temveč za dvosmernost, vzajemnost in prepletenost. Če želim spremeniti svet na bolje, moram začeti pri

sebi, kajti če ne vidim problema, potem tudi ne bom iskal novih rešitev. Stvar je videti enostavna, zaplete se šele v praksi. Tržno naravnan sistem od nas ne zahteva samo brezmejnne kreativnosti, temveč naše ideje in predloge selekcionira. Inovativnost mora podjetje namreč prodati, kar pomeni, da moramo z njo reševati konkretne probleme in ne nekaj imaginarnega.

Talums svojimi inovacijami dokazuje, da je inovativnost ljudem že zlezla pod kožo in da je postala del »fabriške« kulture. Ponosni smo lahko na naše sodelavce, ki so od Štajerske gospodarske zbornice prejeli dve srebrni in eno zlato priznanje, ponosni smo lahko tudi na prestižno nagrado red dot ter na vrsto na videz drobnih izboljšav in inovacij, ki spreminjajo naše delovno okolje na bolje in dvigujejo kakovost izdelkov in storitev. Pomembno je zavedanje, da ni majhnih in velikih inovacij, tako kot ni pametnih in norih idej. Včasih lahko drobna sprememba botruje rojstvu česa večjega, saj so ideje kot rastline, ob pravi skrbi so se sposobne neverjetno razrasti.

Čestitke vsem, ki si upate predlagati! ▣

»Če želim spremeniti svet na bolje, moram začeti pri sebi, kajti če ne vidim problema, potem tudi ne bom iskal novih rešitev.«

Ustvarjati možnosti za nadaljnjo **rast in razvoj industrije**

Marko Drobnič, predsednik Uprave Taluma

MARKO DROBNIČ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Drage sodelavke, spoštovani sodelavci!

Za nami je polovica leta, v kateri smo po več daljših sušnih letih oziroma polletjih ustvarili pozitiven poslovni izid. Takšen rezultat je posledica več okoliščin, največja zasluga in dodana vrednost pri tem pa smo mi sami. Zato, ker smo dopustili drugačnost, ker smo znanju dali vrednost, ker smo si drznili po korakih stopiti na pot prestrukturiranja, ker smo zdržali skupaj tudi v najtežjih trenutkih. Skratka zato, ker smo si zaupali in ker smo spoštovali zastavljeno strategijo in cilje.

A na lovorikah, ki se odražajo tako v obliki poslovnega rezultata kot v obliki nagrad in priznanj, ki smo jih v zadnjem času deležni, ne smemo zaspati. Poletni meseci počitka in dopustov nam bodo dali novo energijo za nadgrajevanje ustvarjenega. Strateške smerice za obdobje do leta 2018 so zapisane, projekti pripravljeni. Druga polovica leta, ki je pred

nami, bo zaradi zunanjih dejavnikov poslovanja težja kot prva, pogoji za naslednje srednjeročno obdobje treh let pa me navdajajo z optimizmom. Prepričan sem, da bomo v Sloveniji in Evropi znali in zmogli utrjevati reindustrializacijo in ustvarjati možnosti za nadaljnjo rast in razvoj industrije. Če je kdaj pravi čas, potem je – s povezovanjem dejavnikov in akterjev v metalurški panogi – pravi čas za stabilizacijo in optimizacijo poslovnega okolja zdaj! V imenu celotne uprave se vam, spoštovani talumovci, zahvaljujem za sodelovanje v preteklih štirih letih. V drugi polovici leta se nam vsem trem iztekajo sicer različno dolgi mandati v upravi družbe. Verjamem, da bomo zastavljene načrte skupaj uresničevali tudi naprej. Idej za drugačno, volje za najboljše in energije za še više je namreč dovolj!

Želim vam dolgo in vroče že začeto poletje. ▣

Obisk evroposlanca in generalnega direktorja EA

DR. MARKO HOMŠAK
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

V petek, 10. julija 2015, je uprava družbe Talum gostila generalnega direktorja združenja European Aluminium (EA) Gerda Götza in slovenskega poslanca v Evropskem parlamentu Franca Bogoviča. Družba Talum je polnopravni član združenja EA in skupaj z drugimi proizvajalci v EU osnovni člen v tako imenovani aluminijški vrednostni verigi, saj je aluminij za evropsko gospodarstvo strateška kovina. Pred evropskimi poslanci je v naslednjih mesecih nekaj zelo pomembnih odločitev v zvezi s prihodnjo industrijsko, klimatsko, energetske in transportno politiko ter politiko, povezano z recikliranjem kovin po letu 2020. Omenjene politike imajo namreč neposreden vpliv na konkurenčnost, delovna mesta in

gospodarsko rast. Temu dosedanje usmeritve v EU niso bile naklonjene, so jih celo zavirale in preprečevale. Uprava družbe Talum je evropskemu poslancu predstavila svoj položaj energijsko intenzivnega podjetja in položaj barvne metalurgije v Sloveniji, Gerd Götz pa otežen položaj proizvajalcev aluminija v Evropi. Po izčrpnih predstavitvi in izmenjavi mnenj je sledil še ogled proizvodnje v elektrolizi, livarni in rondelicah. Gosta sta bila s predstavitevjo in videnim zelo zadovoljna in upamo, da bo tudi glas iz Slovenije slišan tam, kjer se odloča o prihodnji konkurenčnosti in zagotavljanju vsaj primerljivih pogojev v aluminijški industriji v Evropi in proti drugim v svetu. ▣

Generalni direktor European Aluminium Gerd Götz in slovenski poslanec v evropskem parlamentu Franca Bogovič

Dve srebrni in eno zlato priznanje za skupino Talum

Štajerska gospodarska zbornica vsako leto razpiše letni natečaj za najboljše tehnološke in netehnološke inovacije v Podravju. Skupina Talum se je letos prijavila s tremi inovacijami in dosegla dve srebrni in eno zlato priznanje. Z zlatom nagrajena inovacija napreduje na nacionalno raven; natečaj na tej ravni organizira Gospodarska zbornica Slovenije.

PETER MEGLIČ

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ, SPLET

Skupina Talum je letos na razpis za izbor najboljših tehnoloških in netehnoloških inovacij v Podravju 2014–2015 prijavila tri inovacije, in sicer:

- medicinsko oblikovan aluminijast ležalnik Xtreme Outdoor iz naravnega vodoodbojnega usnja avtorjev Sabine Zerezghi, Davorina Herge, Kristijana Tomaša in Alberta Korošca; inovacija je nastala v sodelovanju med podjetjema Kreativni aluminij in Boxmark Leather;
- nova oblika anode v elektroliznem procesu pridobivanja aluminija po tehnologiji AP18 avtorjev Jožefa Kanclerja, Aleksandra Čuša, Antona Kirbiša in Bogdana Lukmana;
- razvoj aluminijeve zlitine za izdelavo doz za aerosol s protismernim iztiskovanjem avtorjev Jožeta Turka in Stanislava Koresa.

Na podelitvi nagrad v prvi polovici junija, ki je potekala v muzeju HE Fala, je Štajerska gospodarska zbornica podelila pet diplom, po šest bronastih in srebrnih priznanj ter tri zlata priznanja. Za inovaciji *Nova aluminijeve zlitine* in *Nova oblika anode* smo prejeli srebrni priznanji, inovacija *Xtreme Outdoor ležalnik* pa je prejela zlato priznanje Štajerske gospodarske zbornice in napreduje na nacionalno tekmovanje, ki ga, kot rečeno, organizira Gospodarska zbornica Slovenije.

Skupina Talum si prizadeva vpejati inovativnost na vsa področja svojega delovanja. Čeprav inovativnosti seveda ne moremo meriti z nagradami, so te vendarle pri-

Inovatorji s predsednikom in članoma Uprave ter vodjo službe za strateški razvoj

V ponedeljek, 13. julija 2015, je nagrajenece Štajerske gospodarske zbornice nagovoril predsednik Uprave Marko Drobnič ter jim s članoma Uprave čestital za dosežke.

znanje za trud in pogum pri preizkušanju novih idej, zato iskrene čestitke avtorjem nagrajenih inovacij.

Medicinsko oblikovan aluminijast ležalnik Xtreme Outdoor iz naravnega vodoodbojnega usnja

Podjetji Boxmark in Kreativni aluminij sta zasnovali inovativen ležalnik, ki je del kolekcije zunanjšega pohištva Xtreme Outdoor. Ležalnik sestavljajo patentirano naravno vodoodbojno usnje in inovativno aluminijasto ergonomsko oblikovano ogrodje. Ležalnik je prejel prestižno mednarodno priznanje red dot.

Lahek aluminijasti okvir ležalnika

odlikujejo izjemne mehanske lastnosti, odpornost proti sončnim žarkom in odlična toplotna prevodnost. Z dodatno površinsko zaščito s prašnim barvanjem je ležalnik primeren za uporabo v najzahtevnejših okoljih. Ker je ogrodje v celoti iz aluminija, ima ležalnik več prednosti pred konkurenčnimi proizvodi (antikoroziivnost, elektro-termična prevodnost – nepregrevanje, neomejena sposobnost recikliranja, dolga življenjska doba).

Ležalnik ima ergonomično obliko ležišča, zasnovano je po vzoru ležalnikov za plažo (*beach chair position*) z dvignjenim naslonom in rahlo dvignjenim delom pri kolenih, kar omogoča udobno ležanje dalj časa. Inovativno ogro-

dje iz aluminija omogoča kontinuirano nastavitev ležišča z mehanizmom, vgrajenim v okvir ležalnika.

Ogrodje je nadgrajeno s patentiranim vodoodbojnim usnjem, s permanentno hidrofobno zaščito skozi celoten prerez usnja, kar mu daje edinstveno zaščito pred nabiranjem vlage in nastankom plesni. Usnje Xtreme ima ob vodoodbojnosti še druge pomembne lastnosti: odpornost proti UV-žarkom, slani (morski) vodi, kloru, oljem za sončenje, sredstvom proti insektom in dezinfekcijskim sredstvom.

Nova oblika anode v elektroliznem procesu pridobivanja aluminija po tehnologiji AP18

Nova oblika anode s tretjo zarezo, ki se uporablja v elektroliznem procesu pridobivanja aluminija,

»Skupina Talum si prizadeva vpeljati inovativnost na vsa področja svojega delovanja.«

je povsem nova rešitev, za katero smo v Talumu, d. d., razvili tudi tehnologijo izdelave.

Oblika in kakovost anode bistveno vplivata na:

- proces proizvodnje anod: manjša poraba surovin, višja kakovost anod, manjši izpusti emisij CO₂;
- proces sestavljanja anodnih kompletov: večje število zalitih anodnih kompletov, zmanjšana količina povratnega materiala, nižji stroški manipulacije povratnega materiala;
- elektrolizni proces pridobivanja primarnega aluminija: izboljšanje porazdelitve električnega toka skozi anodo, povečanje stabilnosti elektroliznega procesa, znižanje neto porabe anod v elektrolizi, znižanje porabe električne energije, izboljšanje

tokovnega izkoristka, povečanje letne proizvodnje aluminija. Z uporabo trizarezne anode zmanjšamo porabo surovine, porabo električne energije na tono aluminija in izpuste toplogrednih plinov. Hkrati se zaradi večje stabilnosti procesa poveča tudi proizvodnja elektroliznega aluminija. Novo obliko anode je možno uporabljati pri vseh proizvodnih elektroliznega aluminija.

Razvoj aluminijeve zlitine za izdelavo doz za aerosol s protismernim iztiskovanjem

Razvili smo aluminijevo zlitino za aluminijast ozki trak, ulit po sistemu *rotary strip caster*, za izdelavo rondelic za doze za aerosol. Zlitina zagotavlja konstantne mehanske lastnosti materiala v celotnem procesu izdelave doz, dobro pre-

oblikovanje in doseganje visokih deformabilnih in razpočnih tlakov.

Problematika, ki se pojavlja pri procesu izdelave doz za aerosol, je poslabšanje mehanskih lastnosti pri izdelavi, kar se odraža z nižjim deformabilnim in razpočnim tlakom doze tudi za 15 odstotkov. Izdelava doz za aerosol je sestavljena iz več faz. Telo doze se oblikuje s protismernim iztiskovanjem, sledijo barvanje notranje površine, polimerizacija, nanos osnovne barve, nanos tiska, sušenje in oblikovanje vratu (kupole) doze.

Na obstoječi ulivno-valjarniški liniji smo razvili aluminijevo zlitino za izdelavo aluminijastega ozkega traku za izdelavo rondelic, ki omogoča:

- litje aluminijastega ozkega traku z visokimi livnimi hitrostmi po

sistemu *rotary strip caster* z različno površino ter minimalnim številom napak;

- ohranitev mehanskih lastnosti materiala po polimerizaciji doze pri izdelavi, kar se izraža z višjim deformabilnim in razpočnim tlakom doze;
- dobro preoblikovanje in površinska doz za aerosol iz rondelic iz novorazvite zlitine po protismernem iztiskovanju.

Z izboljšanjem mehanskih lastnosti materiala za doze za aerosol je možno izdelati doze s tanjšo steno in tako bistveno vplivati na njihovo težo. To kasneje pripomore k nižjim transportnim stroškom in zmanjševanju ogljičnega odtisa. Težo doz za aerosol je mogoče z novo zlitino znižati za najmanj 10 odstotkov. ■

Nagrajenci Štajerske gospodarske zbornice

SLUŽBA ZA ODNOSE Z JAVNOSTMI

Srečanje z na novo zaposlenimi sodelavci

DANICA HRNČIČ

V ponedeljek, 22. junija 2015, smo se v veliki sejni sobi MMC srečali z našimi novimi sodelavci, ki so se v letošnjem letu zaposlili v Skupini Talum. Zaradi povečanega obsega del v proizvodnji je največji delež novozaposlenih v Ulitkih in Rondelicah. Pozdravil in nagovoril jih je Marko Drobnič,

predsednik Uprave, ter med drugim izpostavil pomembnost slehernega posameznika pri doseganju ciljev podjetja. Prav tako so se sodelavci seznanili z organiziranostjo, strategijo, vrednotami, inovativnostjo kot načinom razmišljanja in delovanja ter njihovi vlogi pri tem. Na srečanju so se

predsedniku pridružili še Darja Vodušek Vtič, vodja Kadrovske službe, mag. Avgust Šibila, vodja Strateškega razvoja, in Lilijana Ditrih, načrtovalka razvoja kadrov.

Novim sodelavcem želimo, da bi se pri nas dobro počutili in dosegli veliko delovnih uspehov! ■

GIFA 2015

GIFA je vodilni strokovni sejem za livarsko tehnologijo na svetu, na katerem se obiskovalci seznanijo z modernimi in inovativnimi rešitvami in trendi, pomembnimi za livarsko industrijo. Na ogled so številne, v prihodnost usmerjene inovacije in novosti za celotno proizvodno verigo v livarstvu in ključne tehnologije za ekonomično rabo energije in virov. Na sejmu GIFA, ki je potekal med 16. in 20. junijem 2015 v Düsseldorfu v Nemčiji, se je predstavil tudi Talum. V nadaljevanju navajamo nekaj vtisov naših sodelavcev, ki so bili del sejemskega dogajanja.

PRIPRAVILA: ALEKSANDRA JELUŠIČ

FOTO: ARHIV

Marjan Kroši, PE Livarna

GIFA je že desetletja največji sejem s področja livarstva v Evropi. Na njem se tradicionalno predstavljajo proizvajalci tehnološke opreme in materialov, ki se uporabljajo v tej industriji, v zadnjem času pa vse bolj množično tudi proizvajalci surovin za livarne (pri aluminiju livarske zlitine in drogovi) in končnih proizvodov (ulitkov). Pomembnost sejma? Na enem mestu se je v relativno kratkem času nekaj dni možno predstaviti ali se srečati s številnimi obstoječimi ali potencialnimi poslovnimi partnerji. Na prodajnem področju smo imeli dogovorjene sestanke z našimi kupci, na razstavnem prostoru pa so nas obiskali številni potencialni novi. Je pač čas, ko ponudba (praviloma) presega povpraševanje in vsi iščejo nove, zanesljive in za prodajo žal predvsem cenejše dobavitelje. Pa še s konkurenco malo pokramljamo, informacije s trga, prave ali pa tudi ne, so zelo pomembne in nikoli ne škodijo. Pogledali smo si tudi ponudbo tehnološke opreme, obiskali »naše« dobavitelje in z njimi izmenjali vtise o videnem. Družili smo se tudi s kolegi iz drugih družb in enot v Talumu. Včasih pravi pogovor laže steče tisoč kilometrov od doma ...

Domen Kordež, PE Livarna

Od 16. do 21. junija 2015 se je Talum predstavil na sejmu GIFA v Düsseldorfu, ki je potekal sku-

paj s sejmi Metec, Thermprocess in Newcast 2015. Sejem je obiskalo 78.000 ljudi iz 120 držav, razstavljalcev pa je bilo 2.214. Sejem je prvenstveno namenjen proizvajalcem ulitkov in opreme za ulivanje. Največ stikov so zato imeli predstavniki PE Ulitki in družbe Talum Servis in inženiring. Kar se tiče drogov, je bistveno več kupcev na jesenskem sejmu Aluminium, ki je prav tako v Düsseldorfu, vendar vsaki dve leti. Na sejmu sem se pogovarjal predvsem s trgovci iz Izraela, Španije, Nizozemske in Poljske, pa tudi s potencialnimi novimi kupci. Naš paviljon je bil zelo svetel in odprt, dobro postavljen. Fotografije na stenah so bile jasne in so obiskovalcem dajale osnovno informacijo o tem, s čim se naše podjetje ukvarja. Dodatne informacije so bile na LCD-ekranu s predstavitevijo Taluma. Zaradi velikega zani-

manja nam je včasih zmanjkovalo prostora za sprejem vseh obiskovalcev.

Gregor Jurko, PE Livarna

Iz PE Livarna smo na sejmu GIFA redno prisotni, ker predstavlja pomemben stik z obstoječimi kupci, obenem pa najcenejšo pot do novih kupcev. Zame je najpomembnejše, da pridobivam informacije s trga – o konkurenci, kupcih, gibanju premij, splošnih trendih v panogi in podobno. Pravčasna informacija je vredna zlata, kar se je še posebej izkazalo v zadnjih dveh letih, ko so se premije zelo hitro spreminjale. Tokrat so nas na GIFA obiskali številni kupci in marsikdo je bil presenečen nad pestro paleto izdelkov in storitev, ki jih ponujamo. Menim, da moramo v prihodnosti še povečati razstavni prostor, da bi lahko naše

številne izdelke predstavili na primerni površini.

Borut Kostanjevec, Talum Servis in inženiring

Talum Servis in inženiring (TSI) od leta 2011 aktivno ponuja svoje storitve tudi zunaj skupine Talum. Cilj delovanja na zunanjem trgu je izkoriščanje potenciala (izkušenj, znanja, kompetenc) ter rast podjetja in razvoj, in to tako po obsegu poslovanja, dodani vrednosti, predvsem pa znanju, kakovosti in učinkovitosti. Primerjave lastnih kompetenc in potreb na trgu kažejo, da imamo največ možnosti za uresničevanje teh ciljev v livarski branži, natančneje na področju litja aluminija. Glede na zapisano je največji evropski sejem livarstva in livarske opreme GIFA za Talum Servis in inženiring najboljša priložnost za iska-

Talumovci na sejmu

Talumovci na sejmju

nje poslovnih partnerjev, spoznavanje konkurence ter preverjanje branže (stanje, trendi). TSI se je na GIFFI predstavil na skupnem Talumovem paviljonu skupaj s PE Ulitki in PE Livarna. Če upoštevamo, da večino kontaktov vzpostavimo z obiski drugih razstavljalcev in da rešitve, ki smo jih predstavljali, niso odgovor na informacije s trga, temveč na priložnosti v skupini Talum, je bil tak način predstavitve optimalen z vidika stroškov in učinkov. Ker pa želimo postati resen ponudnik rešitev v tej branži, bomo morali trenutne razvojne projekte, ki so odgovor na prejeta povpraševanja zunaj skupine, v bodoče predstaviti samostojno.

Glavni namen naše predstavitve na sejmju je bil preveriti možnosti za prodajo storitev in proizvodov, ki smo jih razvili za potrebe družb v skupini Talum, najti potencialne kupce zanje in preveriti, ali je naša usmeritev v avtomatizacijo obdelave in čiščenja odlitkov pravilna. GIFFI je potrdila naše informacije,

da se kokilno litje in s tem priložnosti za naše storitve in proizvode selijo v države z nižjo ceno delovne sile (Češka, Slovaška, Bolgarija). Poleg kontaktov livarn iz omenjenih držav ali tistih nemških obratov, ki imajo proizvodnjo na Češkem, smo dobili kontakte še z drugih celin, s pomočjo katerih preverjamo, ali so možnosti za prodajo naših nagibnih livnih strojev (ZDA, Indija, Južna Afrika). Pav tako smo se prepričali, da je avtomatizacija v livarnah predvsem pri obdelavi ulitkov v razmahu, o čemer pričra rast ponudbe teh rešitev ter obljubljeni povpraševanji. Kot že omenjeno, gre za rešitve, ki jih v TSI načrtno razvijamo.

Poleg vseh novih kontaktov in informacij, ki smo jih pridobili na sejmju, smo v našem paviljonu gostili še dva kupca in potencialne partnerje, s katerimi smo v stiku že kar nekaj časa. Obe strani sta prepoznali možnosti za poslovno sodelovanje.

Novi kontakti in informacije bodo pomembno vplivali na aktivnosti, povezane z delovanjem na zunanjem trgu v drugem polletju 2015 ter na daljši rok v naši celotni družbi.

Simona Frešer, PE Ulitki

Na sejmju GIFFI se je predstavil tudi PE Ulitki. Naš namen je bil, da bi utrdili prepoznavnost in se začeli predstavljati zunanjemu svetu še tam, kjer nas še ne pozna. Pred udeležbo na sejmju smo si zastavili cilje, in sicer s komercialnega vidika (srečati se z obstoječimi in potencialnimi kupci ter pridobiti nove kontakte) ter s tehničnega in razvojnega vidika (preveriti konkurenco, pogledati novosti na področju livarstva). Od sejma si obetamo nove posle z novimi kupci.

Paviljon je bil tokrat Talumov največji in hkrati na trenutke tudi premajhen za vse. To je dobro, saj kaže, kje je Talum in koliko ima pokazati. Ker je bil napis Talum

dvignjen, je bilo naš paviljon mogoče videti čez celo razstavno halo, tako da ga nikomur ni bilo težko najti. Ulitke smo predstavili z vzorci in novim kataloškim materialom. V PE Ulitki smo dali poudarek našim izdelkom, saj so poleg tehnologije, ki jo imamo, velika referenca, ki govori sama zase. Naši obiskovalci so bili že obstoječi kupci, s katerimi smo obdelali tekoče zadeve in naredili plane za naprej. Obiskali so nas tudi potencialni kupci, s katerimi smo že bili v stiku in smo na dobri poti, da začnemo sodelovati. Podjetje in izdelke pa smo predstavili tudi kar nekaj nenapovedanim obiskovalcem. Tudi tu si obetamo, da se bo zgodba razvijala dalje. GIFFI je zelo pomemben sejm, na katerem se predstavijo in srečajo glavni »igralci« v naši branži. V prihodnosti bi lahko imeli – glede na našo rast – večji paviljon, z vsaj štirimi omizji za poslovne sestanke. □

TALUM INŠTITUT

Novo področje storitev

Pregledi delovnega okolja

DR. MARKO HOMŠAK

Talum Inštitut sledi aktivnostim, ki so bile zastavljene v Strategiji skupine Talum za obdobje od 2011 do 2015. Paleta storitev širi tudi na področje pregledov delovnega okolja, najprej na segment fizikalnih meritev na delovnih mestih, in sicer na področjih toplotnih obremenitev, hrupa in

osvetljenosti. Del opreme za izvajanje meritev je nove, preostali del pa smo zagotovili iz obstoječe, ki se sicer uporablja tudi za meritve na drugem področju. Za potrditev strokovnosti te dejavnosti je bil 10. julija 2015 opravljen ogled. Opravila ga je komisija, sestavljena iz treh predstavnikov Direkto-

rata za delovna razmerja in pravice iz dela pri Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti; ministrstvo je pristojno za izdajo dovoljenja za delo v skladu z 11. členom Pravilnika o dovoljenjih za opravljanje strokovnih nalog na področju varnosti pri delu (Uradni list RS, št.

109/2011, 36/2014). Pregled je minil brez zapletov in pričakujemo, da bo pooblastilo izdano septembra letos. Tako bo lahko družba Talum Inštitut izvajala nove storitve na področju zagotavljanja ustreznega delovnega okolja za notranji in zunanji trg. □

Nadzor kakovosti zunanjega zraka

V družbi Talum Inštitut, d. o. o., smo pridobili razširitev pooblastila za določevanje težkih kovin v frakciji lebdečih trdnih delcev v zunanjem zraku PM₁₀.

MARKO TRAMŠEK
GORAN ABRAMOVIĆ
MARJAN PILINGER
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Kakovost zunanjega zraka na področju vrednotenja je opredeljena s koncentracijo onesnaževal, tj. koncentracijo snovi v zraku, za katere je verjetno, da imajo škodljive učinke na zdravje ljudi oziroma okolje. Pri tem imajo izrazito obremenjujoč vpliv zlasti suspendirani delci v trdnem ali tekočem agregatnem stanju, ki zaradi majhne mase lebdi v zraku. Te delce imenujemo aerosoli. Ločimo jih po velikostnih razredih

glede na njihov aerodinamični premer. Manjši ko so delci, globlje prodrejo v dihala ter s tem izrazi-teje vplivajo na zdravje ljudi. Delci, večji od 10 µm, se ustavijo v zgornjih dihalnih poteh (nos, obnosne votline), manjši od 10 µm pa potujejo v spodnje dihalne poti. Frakcijo grobih lebdečih delcev s premerom med 2,5 in 10 µm imenujemo PM₁₀. V veliki večini je glavna komponenta delcev PM₁₀ ogljik, na tega pa se lahko

vežejo številne primesi. Poleg ogljika so glavne komponente delcev še amonij, sulfat in nitrat, vendar te komponente z zdravstvenega vidika niso toliko relevantne. Za zdravje ljudi so zlasti nevarne težke kovine (npr. Pb, As, Cd in Ni), ki lahko med drugim s svojim toksičnim učinkom povzročijo oksidativni stres in vnetno reakcijo.

V družbi Talum Inštitut smo od Agencije Republike Slovenije za okolje ta mesec pridobili razširitev pooblastila za izvajanje obratovalnega monitoringa za ocenjevanje celotne obremenitve zunanjega zraka na območju vrednotenja. Razširjeno pooblastilo nam poleg obstoječega določevanja vrednosti žveplovega dioksida, dušikovih oksidov in frakcije le-

dečih trdnih delcev PM₁₀ omogoča in dovoljuje tudi določevanje težkih kovin Pb, As, Cd in Ni v frakciji lebdečih trdnih delcev PM₁₀ v zunanjem zraku, s tem pa celovitejše vrednotenje in boljši nadzor kakovosti zunanjega zraka na področju vrednotenja, skladno z Uredbo o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/2011, 8/2015). V naši družbi s širitvijo pooblastila sledimo stalni zavezanosti k razvoju in nadgradnji portfelja okoljskih storitev, prispevamo k doseganju visokih okoljskih standardov in ciljev skupine Talum ter neposredno in posredno aktivno sodelujemo pri celovitem nadzoru nad kakovostjo zunanjega zraka na lokalni in nacionalni ravni ter širše. ▣

Merjenje emisij plinov

Uspešna presoja

Že štirinajst let je minilo, odkar smo v družbi Talum uvedli standarda za ravnanje z okoljem ISO 14001 ter varnost in zdravje pri delu OHSAS 18001, 15. in 16. junija letos pa je BVC (Bureau Veritas Certification) opravil kontrolno presojo obeh sistemov. Zunanja presoja sistema za ravnanje z okoljem ISO 14001 ter sistema za varnost in zdravje pri delu OHSAS 18001 namreč poteka enkrat letno, glavna presoja pa se izvede vsake tri leta. Tokrat so sistema za ravnanje z okoljem ISO 14001 ter za varnost in zdravje pri delu OHSAS 18001 dva dni presojali štirje presojevalci. Pregledali so obvladovanje in skladnost z zahtevami standarda ter zapisali predloge za izboljšave v obeh sistemih.

DR. MARKO HOMŠAK,
IZTOK TRAFELA

Še pred zunanjo presojo je bil junija opravljen tudi vodstveni pregled obeh sistemov v družbah in določenih službah. V skladu z zahtevami obeh standardov so bila na vodstvenem pregledu pregledana naslednja obvezna področja sistemov:

- realizacija programa za ravnanje z okoljem ter varnost in zdravje pri delu št. 11/13,
- celotna revizija ocen tveganja okoljskih in varnostnih vidikov in nov Program št. 12/15 za obdobje od 2015 do 2017,

- neskladnosti in priporočila z notranjih presoj ter korektivni in preventivni ukrepi, njihova učinkovitost in ocena izpolnjevanja zakonskih zahtev,
- informacije, ki so jih poslale zunanje zainteresirane stranke,
- obvladovanje delovanja družbe oziroma službe na področju ravnanja z okoljem ter varnosti in zdravja pri delu s pregledom zapisov o izrednih in incidentnih dogodkih,
- realizacija ukrepov s predhodnega vodstvenega pregleda,

- druge morebitne spremenjene okoliščine in možne nadaljnje izboljšave.

Na osnovi izvedenega vodstvenega pregleda in izvedene presoje BVC lahko podamo skupno oceno, da sistema za ravnanje z okoljem ter za varnost in zdravje pri delu delujeta v skladu z zastavljenimi cilji in programi ter ju lahko opredelimo kot učinkovita. Tudi izvedena zunanja presoja je potrdila, da sta sistema uspešno vodena in dobro vzdrževana. ▣

Dobrodošli doma

GORAN POPOVIĆ

FOTO: SPLET

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu je tudi letos pripravil srečanje rojakov iz zamejstva, sveta in domovine. V soboto, 4. julija 2015, je potekalo na Ptuju.

V sklopu srečanja je bila v hotelu Petovio organizirana predstavitev, na kateri so se gospodarstveniki s Ptuja in okolice predstavili predstavnikom izseljencev. Ob tej priložnosti je direktor družbe

Kreativni aluminij mag. Albert Korošec predstavil tri programe s poudarkom na možnem sodelovanju v okviru različnih poslovnih modelov.

Pred Mestnim gledališčem Ptuj je bilo možno preizkusiti kolekcijo Xtreme Outdoor 2015, tudi ležalnik, za katerega je podjetje dobilo nagrado red dot, in drugi proizvodi podjetja Kreal. ■

Kolekcija Xtreme Outdoor

Odlična priložnost za promocijo

V soboto, 6. junija 2015, je na igrišču za golf na Ptuju potekal prvi in hkrati promocijski turnir v footgolfu. Footgolf je nov šport, ustvarjen z združitvijo nogometa in golfa. Igra, umeščena v naravo, je izjemna priložnost, da na urejene zelenice privedemo novo športno ciljno skupino v nadvse zanimivih retro oblačilih. Ob tej priložnosti smo promovirali Talumovo hčerinsko podjetje Kreativni aluminij z uporabniško izkušnjo.

GORAN POPOVIĆ

FOTO: SPLET

Doda se mu tudi turistična nota, saj golfisti izredno radi potujejo iz kraja v kraj, kjer lahko uživajo v novi igri. Sama igra je zanimiva za vse generacije, pogosto ga igrajo tudi predstavnice nežnejšega spola.

Organizatorji kongresov in poslovnih konferenc ponujajo footgolf kot obliko sproščanja in zabave na zelenih livadah. V svetu je veliko nekdanjih izjemnih nogometašev in drugih »vipovcev«, ki so našli novo dejavnost za preživljanje prostega časa z izjemno dobro pokritostjo tudi v medi-

jih. Nič drugače se ni dogajalo na Ptuju. Takšen dogodek, ki je poleg klasičnih golfskih turnirjev potekal ob omenjenem koncu tedna, je bil po besedah organizatorja in predsednika Footgolf kluba Ptuj Matije Brodnjaka odlična priložnost za promocijo vrhunskih izdelkov podjetja Kreativni aluminij. Predstavili smo izdelke iz programov zunanega pohištva Xtreme Outdoor in rešitev za odprti prostor. Izjemnost izdelkov na eni strani in kon-

centracija ljudi, ki vrhunskost prepoznavajo in jo želijo, ter zaskroženost v kontrastnem okolju ptujskih zelenic so ponujali dobro priložnost za promocijo. Po naporem, športa polnem dnevu so poležavanje na ležalniku, nagrajenem z nagrado red dot, ergonomsko objemanje telesa z usnjem in počivanje na drugih inovativnih izdelkih podjetja Kreativni aluminij ustvarjali občutek, ki ga je, po besedah obiskovalcev, treba doživeti. ■

Kolekcija Xtreme Outdoor

Footgolf se je v Evropi pojavil leta 2009, organizirano pa leta 2012. Izjemno hitro rastoč šport so prepoznali kot zanimivo novost v golfskem in nogometnem svetu.

Zdi se mi, da sem šele prišel, pa je **minilo že 10 let**

AVTOR: DUŠAN SKLEDAR
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Dušan Skledar

Julija mineva 10 let, odkar sem leta 2005 kot pripravnik prišel v Talum. To ni bilo moje prvo srečanje s »fabriko«. Pravzaprav bi lahko rekel, da sem talumovec že od nekdaj. Tukaj je bil zaposlen že moj oče in tudi po njegovi smrti smo ostali povezani s Talumom, ki nama je s sestro v času šolanja finančno pomagal, kar zelo cenim. Spominjam se, da smo domov redno dobivali tudi časopis Aluminij, ki sva ga s sestro vedno z veseljem prelistala.

Tisti resni začetki spoznavanja Taluma pa segajo v čas praktičnega usposabljanja. V srednji šoli sem opravljal prakso v financah, v času študija pa v službi za organizacijo, kjer sem tudi kasneje pomagal pri enostavnejših delih. Leta 2005 sem začel opravljati pripravništvo, ki je bilo razpeto med delovne naloge na področju organizacije in marketinga.

Konec leta 2010, tik pred reorganizacijo, sem zamenjal delovno okolje in prišel v kadrovske službe, kjer smo se s sodelavci hitro ujeli. Če se ozrem nazaj, lahko rečem, da je delo tukaj mnogo bolj dinamično in raznoliko, kar mi ustreza. Bistvena razlika pa je v širini delovnega področja, ki je tukaj neprimerno večja.

Svoj tipični delovni dan težko opišem, saj so moje delovne naloge precej odvisne od obdobja v

mesecu in od dnevnega dogajanja, ki se mu s sodelavci sproti prilagajamo. Posebnih jutranjih ritualov nimam. Pred službo ponavadi odpeljem svoja otroka v vrtec, tako da v pisarno prispem med sedmo in pol osmo uro.

Ob prihodu najprej preverim elektronsko pošto, nato pa se lotim odprtih zadev. Med moje delovne zadolžitve poleg operativnega dela s kadrovskega področja spadajo tudi spremembe, vezane na sistemizacijo delovnih mest, razni izračuni, povezani z napredovanji in plačami, spremljanje mesečnega izplačila in gibanja napredovanj ter sodelovanje pri raznih projektih s kadrovskega področja. Vmes je treba iti tudi na kakšen sestanek ali predstavitev, konec leta izdelati delovni koledar ipd. Trenutno sem precej vpet tudi v naloge, povezane z uvedbo novega kadrovskega informacijskega sistema v Silkemu, za katerega prav tako opravljamo kadrovske storitve.

Pri mojem (našem) delu je vedno manj ustaljene rutine, saj se ves čas pojavljajo novi izzivi. Vse naše aktivnosti so povezane z aktivnostmi na drugih področjih in usmerjene v zagotavljanje zadostnega števila ustrezno usposobljenih sodelavcev, ki bodo znali in zmogli uresničevati naše skupne cilje in strategijo. ■

Inovativnost kot drugačen pogled na izdelek, storitev ali tehnologijo

Bogdan Kores, PE Rondelice

Janez Vogrinec, Revital

Jože Palčič, Talum Servis in inženiring

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Tokrat smo na pogovor povabili sodelavce, ki so v prvem polletju letos po podatkih projektne pisarne v okviru službe za strateški razvoj, ki spremlja to področje, podali največ inovativnih predlogov. Zanimalo nas je, na katera področja se njihovi inovativni predlogi nanašajo, koliko od teh jih bo realiziranih v praksi in kakšen je po njihovem mnenju prispevek, ki ga inovativna dejavnost prinaša podjetju. Smo ustvarili okolje, ki je dovolj inovativno, in kaj bi se še dalo storiti? Vse to tokrat po izkušnjah akterjev.

Peter Kropec, Kreativni aluminij

Srečko Horvat, Talum Servis in inženiring

Na katera področja se vaši inovacijski predlogi nanašajo in kateri se vam zdijo najpomembnejši?

Srečko Horvat:

V prvih štirih mesecih leta 2015 sem podal 14 inovacijskih predlogov. Nanašajo se na razne priprave, ki jih uporabljamo za sestavo in izdelavo končnih izdelkov. Med te predloge sodijo: z dodatnim ležajem na pogonski gredi mešalnikov za mešanje betona, izdelava priprave za upogibanje ročajev za različna orodja, izdelava podstavkov za vpenjalne glave, izdelava priprav za izdelavo različnih sider.

Janez Vogrinc:

Moje izboljšave se nanašajo na ekologijo, varstvo in zdravje pri delu, izboljšanje pri sortiranju odpadkov, ureditev ekoloških otokov, ureditev strojev in naprav in izboljšave zanje, višinsko merilno napravo za tovorna vozila, izboljšave pri kanalizacijskem sistemu, prometnem režimu, izvajanje naročil odvoza odpadkov, vključno z vso dokumentacijo, ki spremlja odpadek, obračalno napravo, lovilnike maščob, sortiranje in prodaje odpadne električne in elektronske opreme (OEEO) in talne označbe na otokih.

Jože Palčič:

Moji predlogi se nanašajo na različna področja in različne stvari. Predvsem rad napišem predloge, v katerih vidim možnost, da bo podjetje z njihovo realizacijo lahko privarčevalo. Ker sem tehničen tip človeka, se med zapisanimi predlogi večkrat znajdejo tudi taki s tega področja.

Kenan Ahmetović:

V podjetju Talum Servis in inženiring sem se zaposlil pred kakšnim letom z namenom, da pomagam pri vzpostavitvi sistema kakovosti, uvajanju korekturnih ukrepov in posledično izboljšav kakovosti naših izdelkov, zato so moji predlogi v večini povezani s tem pod-

ročjem. Predlogi, ki sem jih podal in bi jih želel izpostaviti, so: ravnanje z ostanki pločevin, gumiranje podpornih koz (da se barva na izdelkih ne poškoduje), uvedba kartic za beleženje ur za izdelke, ki se popravljajo (statistika/uvajanje ukrepov za preprečevanje napak), skladiščenje in evidentiranje priprav, kontrolna priprava za luknje in svedre, izboljšava postopka spajanja grelnih spiral in pletenic ... Nekaj inovacijskih predlogov je povezanih tudi s stroji in napravami, ki jih izdelujemo sami.

Peter Kropec:

Večina mojih predlogov se – odkar sem zaposlen v Kreativnem aluminiju – nanaša na program CMD v smislu izvirnosti oblike, ki daje prostoru vsebino, prispeva h kakovosti bivanja ter sledi viziji razvoja pametnih mest. V sodelovanju s poslovnimi partnerji soustvarjamo družabne prostore Kreal®: centre medgeneracijskega druženja, otroška igrišča, učilnice v naravi, zunanje fitnese, tržnice ... V tem letu sem podal 14 predlogov, ki se večinoma nanašajo na nove izdelke, kot so: serija košev za smeti iz aluminija, narejenih v celoti iz Krealovih profilov in sestavnih delov, serija aluminijastih loncev večjih dimenzij za rože ali okrasne rastline za zunanjo in notranjo uporabo, razviti so bili popolnoma novi nastavki za spajanje aluminijastih profilov, ki jih bomo v nadaljevanju uporabljali tako za parkovno opremo kot za zunanje fitnese in podobne sklope. Nekaj predlogov se nanaša tudi na druga področja. Za partnerska podjetja so bile podane tehnične izboljšave in celovite rešitve, kako z našo opremo rešiti neki problem. Med temi predlogi je aluminijasto stojalo z vpetim pleksi steklom kot zaslon pred skenerji na letališčih. V tem primeru sem moral upoštevati posebno zahtevo hrvaškega naročnika, da morajo biti vsi deli stojala izrecno izdelani iz aluminija, da se ne bi pojavljale motnje v delovanju skenerja.

Bogdan Kores:

Predlogov si žal ne zapisujem, zato lahko naštejemo le nekaj tistih, ki so mi najbolj ostali v spominu, ker so se porodili v zadnjem času ali pa so mi v pomoč pri vsakodnevem delu. Spremembe oziroma predlogi se nanašajo na stroje in naprave, ki jih uporabljamo v proizvodnji ozkega traku. Med zame bolj pomembne predloge štejem izdelavo posebnega orodja za pnevmatsko kladivo, s katerim prebijamo EMP-črpalko na peči, predlog za izdelavo barvnih kartončkov za označevanje različne kakovosti odpada in predlog za izdelavo odcejevalne mreže za keramične filtre. To je le nekaj predlogov, za katere lahko rečem, da so nam olajšali delo in ga naredili bolj varnega.

Kako se človeku sploh porodi ideja?

Srečko Horvat:

Do idej za izboljšanje pridem takrat, ko je treba izdelati izdelek, a si moraš najprej narediti pripravo, s katero lahko natančno izdeliš izdelek. Za izdelavo priprav je potrebno znanje, ki sem si ga pridobil pri raznih delih. Dodatna znanja sem po končni poklicni šoli pridobil še na srednji strojni šoli, ker sem si pridobil naziv strojni tehnik. Pridobljeno znanje vsak dan uporabljam na delovnem mestu. Z inovacijami sem se soočal že v preteklosti. Leta 2008 sem bil na Štajerski gospodarski zbornici nagrajen s srebrnim in bronastim priznanjem. Menim, da je z dobro pripravo narejenega pol dela.

Janez Vogrinc:

Pri vsakodnevem delu razmišljam o boljših in lažjih delovnih razmerah. Ko delaš, vidiš drug, boljši način opravljanja tega dela in napneš male sive celice. Pri delu, ki ga z veseljem opravljaš, se ti porodi boljša ideja.

Jože Palčič:

V šali sem že večkrat dejal: le grem po »fabriki« ali delavnici in že opa-

zim, kje bi lahko kaj izboljšali, privarčevali, naredili bolje. Seveda je treba imeti odprte oči, predvsem pa biti prisoten z mislimi in ideje se kar same porodijo. Tako človek opazi, katere stvari se bi dalo izboljšati, narediti ceneje, hitreje, bolj moderno, bolj prijazno do okolja in morda v večje zadovoljstvo uporabnika ...

Kenan Ahmetović:

Ideja se porodi, če človek ves čas razmišlja, kako bi lahko kaj izdelal bolje, bolj kakovostno in cenovno ugodneje. Vsako stvar je torej mogoče izboljšati, samo vprašanje je, ali bo inovacija glede na stroške sprejemljiva. Definitivno je treba razmišljati širše, saj če se uvede neka izboljšava, potegne za seboj nekaj stroškov za realizacijo, vendar pa je pomembno, da se ti stroški dolgoročno povrnejo. To je poglobitni namen vsake inovacije.

Peter Kropec:

Pri mojem delu se porodi ideja za izboljšanje iz potrebe po nekem novem izdelku ali po iskanju tehničnih rešitev za rešitev nekega problema. Vse pogosteje namreč sodelujemo z različnimi podjetji, ki se pri svojem delu srečujejo z nenehnimi izzivi in težavami, ki so – kot sem že omenil – osnova za izboljšave. Seveda pa je premalo, da imaš pred seboj neki problem, tudi ideja oziroma rešitev se ne porodi sama od sebe. Večinoma je treba vložiti veliko truda in časa, da se neki problem zadovoljivo reši, pri tem pa je treba gledati tudi cenovni vidik oziroma to, da je rešitev cenovno sprejemljiva. Pri reševanju problemov z inovativnostjo je treba imeti veliko znanja in izkušenj z različnih področij, brez tega je težko ali pa ostane ideja samo na papirju.

Bogdan Kores:

Pri delu večkrat naletiš na kakšno oviro ali pa je delo samo nevarno in zahtevno, zato si poskusiš pomagati na različne načine. Pri sebi premlavam različne možnosti za izboljšanje, in ko mislim da

»Seveda je treba imeti odprte oči, predvsem pa biti prisoten z mislimi in ideje se kar same porodijo.« Jože Palčič

je neka stvar dobra, jo zapišem in podam kot predlog.

Kako pa je bilo z inovativno dejavnostjo pred prestrukturiranjem Taluma?

Srečko Horvat:

Mislím, da so bile nekoč inovacije boljše ovrednotene, kot so danes.

Janez Vogrinc:

Ko sem prišel v takratni TGA, se je inovacijska dejavnost bolj malo spodbujala. Zadnje čase pa je pohvalno, da delavci pobude in predloge povedo in jih v večji meri uresničujemo.

Jože Palčič:

Odkar sem v podjetju (več kot četrto stoletje), sem se ukvarjal z inovativnostjo in izboljšavami. Zdi pa se mi, da temu nekoč nismo namenili tako velike pozornosti in smo tudi zato kako izboljšavo premalokrat spravili na papir. Še posebej se spominjam dveh nekdanjih sodelavcev, Antona Marolta in Alojza Kelca, ki sta že v zasluženem pokoju in ju posebej cenim, saj sta naredila marsikatero izboljšavo (oba sta imela veliko znanja in izkušenj) in sta bila tako vzgled in vzor vsem nam. Omeniti pa moram tudi moji dve nekdanji vodji, Srdana Mohoriča in Janeza Kiseljaka. Oba sta posebej cenila in spoštovala, če je kdo podal kak predlog za izboljšavo.

Kenan Ahmetović:

To težko ocenim. Kot sem že omenil, sem v Talumu zaposlen komaj leto dni in ne vem, kako je bilo prej, lahko pa mirno povem, da v našem obratu delavci nenehno spodbujamo k temu.

Peter Kropec:

Menim, da so danes za inovatorje boljše razmere. Vsak lahko poda inovativni predlog, in če je zanimiv za podjetje, je povabljen, da ga predstavi. Talum s svojo širino ponuja veliko možnosti za inoviranje.

Bogdan Kores:

Inovacijska dejavnost danes je precej boljše kot nekoč. Vem, da smo tudi takrat imeli dobre ideje,

vendar se o tem ni toliko govorilo in se spodbujalo. Danes lahko rečem, da se zadeve precej spreminjajo in da se temu načinu razmišljanja daje precej večji poudarek.

Se vam zdi, da je okolje za kreativce dovolj spodbudno?

Srečko Horvat:

Okolje je dovolj spodbudno, saj vodstvo strmi k čim večji inovativnosti. Obenem bi se zahvalil vsem, ki me spodbujajo, mi pomagajo in cenijo moje izboljšave.

Janez Vogrinc:

Ja, ljudje smo se začeli zavedati, da lahko z inovacijami izboljšamo delovno okolje.

Jože Palčič:

Ja, je, in velik poklon predsedniku uprave, ki se zelo zaveda pomena inovativnosti v podjetju in daje poseben poudarek temu področju, spodbuja vse zaposlene in ima verjetno največ zaslug, da smo med drugim dobili dan inovativnosti.

Kenan Ahmetović:

Definitivno. Okolje je več kot spodbudno in verjamem, da se s takim trendom lahko še marsikaj spremeni – na bolje.

Peter Kropec:

Sam sem imel srečo, da sem vedno delal v okolju, v katerem je bila zaradi narave tehnološkega procesa prisotna potreba po izboljševanju in odpravi napak. Pri tem so nenehno nastajali novi inovativni predlogi. Menim, da je v proizvodnem okolju še veliko možnosti za razne izboljšave v smislu znižanja stroškov oziroma optimiranja proizvodnih procesov. V okolju kreative in dizajna pa spodbud nikoli ne zmanjka.

Bogdan Kores:

Menim, da je okolje spodbudno, vendar bi se dalo narediti še več (pa s tem ne mislim samo nagrajevanja).

Koliko od teh inovacij bo realiziranih v praksi?

Peter Kropec, Kreativni aluminij

Bogdan Kores, PE Rondelice

Srečko Horvat, Talum Servis in inženiring

Srečko Horvat:

V praksi so se realizirale vse inovacije. Med njimi je tudi nekaj tehnoloških izboljšav.

Janez Vogrinc:

V mojem primeru več kot polovica predlogov.

Jože Palčič:

Žal se vsi inovativni predlogi v praksi ne realizirajo oziroma se iz različnih vzrokov ne realizirajo dovolj hitro. Pojavlja se tudi vprašanje, ali dovolj obvladujemo vse predloge, glede na to, da jih je čedalje več.

»Okolje je dovolj spodbudno, saj vodstvo strmi k čim večji inovativnosti.« Srečko Horvat

Jože Palčič, Talum Servis in inženiring

Janez Vogrinec, Revital

Kenan Ahmetović:

Mislím, da se jih bo realizirala velika večina.

Peter Kropec:

Večina predlogov je že bila realizirana bodisi kot prototip bodisi kot prodajni artikel, večina pa je prepoznana kot poslovna ideja in kot taka je lahko realizirana ob prvem naročilu.

Bogdan Kores:

Po podatkih in iz prakse vem, da je realiziranih predlogov vsaj 70 odstotkov.

Kakšen bo po tvojem prispevek od teh predlogov?**Srečko Horvat**

Po mojem bo prispevek dober, nekaj na krajši rok, nekaj na daljši. Priprave se namreč hranijo in jih je možno uporabiti vedno, ko se ponovi proizvodnja izdelka, za katerega je priprava že izdelana.

Janez Vogrinec:

Če ocenjujem od 1 do 5, odličén.

Jože Palčič:

Na dolgi rok zagotovo velik. Če pogledamo in analiziramo samo predloge, ki sem jih sam podal, in jih nekako ovrednotimo samo »čez palec«, vidimo, da prispevek ni zanemarljiv.

Kenan Ahmetović:

Vsekakor se bo privarčevalo nekaj denarja, ker bo manj popravil, kakšen bo ta prihranek, pa težko ocenim.

Peter Kropec:

Za program CMD so bili skoraj vsi proizvodi razviti z inoviranjem in jih že prodajamo na trgu pod lastno blagovno znamko Kreal, bodisi kot sklope rešitev za odprti prostor bodisi kot posamezne izdelke. V družbi Kreativni aluminij torej z lastnim znanjem in inovativnostjo ustvarjamo vedno nove proizvode, s katerimi nastopamo na trgu, dobivamo vedno nove ponudbe drugih podjetij za skupni razvoj. Vsega tega brez inoviranja ne bi bilo.

Bogdan Kores:

Nikoli nisem računal, a mislim, da je prispevek kar velik. Na nekaterih mestih je manjša poraba materialov, manj aluminija se izloči v odpad. Upam si trditi, da je zaradi predlogov, ki se nanašajo na varnost pri delu, tudi kak dan manj bolniške odsotnosti.

Kje še vidite možnosti za izboljšave?**Srečko Horvat:**

Možnosti za izboljšave je veliko, samo videti jih je treba in v praksi realizirati.

Janez Vogrinec:

Vsak ima na svojem delovnem mestu možnost izboljšav. Predlagam tudi izobraževanja za bolj učinkovito sortiranje odpadkov, ker če je odpadek sortiran, zanj dobimo plačilo. Možnosti so tudi na infrastrukturnem področju.

Jože Palčič:

Možnosti vidim še veliko, na vseh področjih. Vedno rad poudarim, da skoraj nič ni tako dobro, da ne bi moglo biti še boljše.

Kenan Ahmetović:

Možnost za izboljšave vidim na vseh področjih, potrebne je le malo volje vsakega posameznika.

Peter Kropec:

Možnosti za izboljšave so na vsakem koraku, vedno pa je treba gledati stroškovno izvedljivost in prispevek. Obnovljivi viri energije, racionalizacija porabe različnih virov, nove tehnologije, novi materiali in kompoziti, novi pristopi in organizacijski postopki k posameznim dejavnostim – v vsem tem so še velike rezerve.

Bogdan Kores:

Tisti, ki želi in hoče nekaj izboljšati ali narediti, o tem nenehno razmišlja, če k temu dodaš še nekaj spodbude (moralne in finančne), pa je možnost za uspeh še večja. Mislím, da ni stroja ali naprave, na katerem ne bi bilo mogoče česa izboljšati, najti je treba samo pravo idejo.

Kako bi v Talumu še dodatno lahko spodbujali kreativnost?**Srečko Horvat:**

Talum bi dodatno lahko spodbujal kreativnost, če bi bili predlogi

in inovacije bolje ovrednoteni, saj je za družbo vsaka izboljšava koristna.

Janez Vogrinec:

Predlagam dodatno stimulacijo, pa ni nujno, da je finančna, lahko je v obliki obiskov sejmov, strokovnega izleta ali ekskurzije ...

Jože Palčič:

Veliko sodelavcev meni, da bi lahko Talum dodatno spodbujal inovativnost morda tudi z malo večjimi nagradami. Veseli pa me, da inovativnost postaja način dela in razmišljanja čedalje več zaposlenih v Talumu.

Kenan Ahmetović:

Mislím, da je spodbude več kot dovolj. Ne vem, ali v katerem koli drugem podjetju do takšne mere spodbujajo kreativnost kot pri nas.

Peter Kropec:

Kreativnost se da spodbujati na različne načine. Različna podjetja, ki smo jih inovatorji obiskali, se tega različno lotevajo. Ena od idej je aktivno sodelovanje vsakega inovatorja (ki poda za družbo stroškovno zanimivo idejo s ciljem, da bi bil prispevek večji) v razvojnem timu, ki bi ga ustanovili v podjetju in bi v določenem roku moral idejo pripeljati do realizacije. S tem bi dali več teže posameznikom, ki podajajo ideje, in jim sčasoma z rednim sodelovanjem v razvojnih timih omogočili napredovanje na zahtevnejša delovna mesta oziroma nabiranje dodatnih znanj po vzoru tujih podjetij. S tem bi se spodbuda na področju kreativnosti prav gotovo povečala, bolj inovativni pa bi bili tudi bolj stimulirani.

Bogdan Kores:

Menim, da je smer, v katero gre Talum, prava. Predlagal bi še več delavnic za spodbujanje kreativnosti zaposlenih, predvsem tistih, ki doslej niso podajali predlogov in idej. Pri nagrajevanju bi lahko večkrat izračunali gospodarsko korist, kar sedaj ni praksa. ▣

Na sejmu v Luksemburgu

Podjetje Kreativni aluminij se je 17. in 18. junija 2015 udeležilo mednarodnega sejma Great Region Business Days 2015 v Luksemburgu.

Slovenski paviljon

MAGDA URŠIČ RUPREHT
FOTO: MAGDA URŠIČ RUPREHT

Skupaj s še tremi slovenskimi podjetji smo se predstavili na razstavnem prostoru pod okriljem Luksemburško-slovenskega poslovnega kluba (LSBC). Na sejmu se je predstavilo skupaj 339 podjetij in organizacij iz 24 držav. Mi smo se ga udeležili, da bi pridobili poslovne partnerje – zastopnike in distributerje za naše tri prodajne programe: program svetil, program luksuznega pohištva Xtreme Outdoor Collection ter program urbane opreme in otroških igral Kreal. Gre za zahteven trg tako imenovane širše regije, v katero je vključenih pet regij: belgijska Valonija, Veliko vojvodstvo Luksemburg, francoska Lorena ter nemški zvezni deželi Porenje-Pfalška in Posarje. Na našem razstavnem prostoru so bili prisotni tudi obiskovalci iz številnih drugih držav, med drugim s Poljske, Nizozemske, iz Madžarske in Turčije. V dveh dneh smo imeli številne razgovore s potencialnimi partnerji. Upamo, da se bo njihovo zanimanje za naše izdelke razvilo v poslovno sodelovanje. ■

Znanje, ena izmed Talumovih temeljnih vrednot

DUŠAN SKLEDAR
FOTO: SPLET

Na Brdu pri Kranju je 3. junija pod okriljem Life Learning Academie potekal že drugi akademsko-gospodarski kongres AEC 2015.

Dopoldanski del kongresa je bil namenjen predstavitvi novih ambasadorev znanj ter izmenjavi dobrih praks s področja povezovanja in prenosa znanja v organizacijah. Darja Vodušek Vtič je v svojem prispevku predstavila kadrovske štipendiranje kot primer dobre prakse v Talumu. Izpostavila je, da je štipendiranje ena ključnih oblik spoznavanja in pridobivanja novih, mladih sodelavcev. Tega smo se v Talumu zavedali že zelo zgodaj, saj so bile prve kadrovske štipendije podeljene že daljnega leta 1964. Popoldanski del kongresa je bil namenjen svečani podelitvi priznanj ambasadorev znanj, referenca, mentor ter učeča se organizacija (learning brand). Predsednik uprave Taluma, ki je lani postal eden izmed prvih ambasadorev znanj, je letos podelil priznanje referenca Erik Samsi, študentu ekonomije, ki je študijsko prakso

opravljal v družbi Kreativni aluminij pod mentorstvom mag. Alberta Korošca. Erik Samsa je bil za prejemnika reference izbran med vsemi dijaki in študenti, ki so v zadnjem letu v Talumu opravljali prakso ali študentsko delo. Mag. Albert Korošec je za svoj prispevek na področju mentorstva prejel priznanje mentor. Talum je certifikat učeča se organizacija prejel že lani. Konec lanskega leta smo uspešno prestali tudi presojo, zato smo bili na svečani podelitvi eden izmed prvih dveh prejemnikov plakete učeča se organizacija. Plaketa potrjuje, da so naše prejšnje generacije na področju prenosa znanj postavile dobre temelje. Danes je znanje ena naših temeljnih vrednot, zato je naša naloga, da skupaj gradimo na teh temeljih ter jih še naprej dograjujemo in razvijamo. ■

Podelitev certifikata učeča se organizacija

Volitve

30. junija letos je prenehal mandat dotedanjega Sveta delavcev Talum d.d. Kidričevo in mandat Sveta zaposlenih Skupine Talum.

PRIPRAVILA: NENSI BAŠIN
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Svet delavcev Talum d.d.

Prve aktivnosti za izvedbo volitev so se začele že konec maja: objava sklepa o razpisu volitev in sklepa o izvedbi predčasnih volitev, sledila je objava kandidatne liste in končno še objava obvestila o določitvi volišč.

V petek, 19. junija 2015, so imeli zaposleni v Talumu možnost izvoliti 13 predstavnikov v svet delavcev. Z novimi volitvami je bila delavcem, prej zaposlenim v odvisnih družbah Skupine Talum in od 1. maja dalje zaposlenim v poslovnih enotah Taluma, d. d., zagotovljena možnost izvolitve svojih predstavnikov in s tem zagotovitev zastopanosti v Svetu delavcev Talum d.d.

Volitve so potekale v skladu z Zakonom o sodelovanju delavcev pri upravljanju. Organizirane so bile tako, da je bil delovni proces čim manj moten. Da bi vsem delavcem zagotovili možnost udeležbe na volitvah, so 16. junija potekale tudi predčasne volitve. Od 675 volilnih upravičencev se je volitev udeležilo 352 delavcev, s čimer je bil kvorum – udeležba vsaj polovice vseh delavcev z aktivno volilno pravico – izpolnjen. Najslabša je bila volilna udeležba zaposlenih v PE Livarna, in sicer le 27-odstotna, iz drugih poslovnih enot pa se je volitev udeležilo nekaj čez 50 odstotkov upravičencev.

Posebna zahvala za uspešno izvedene volitve gre članom in članicam volilnih organov ter njihovim

namestnikom in namestnicam, ki so prostovoljno opravljali to funkcijo, vodili volitve, skrbeli za njihovo zakonitost in se angažirali za volilno udeležbo.

Volivci so izmed 21 predlaganih kandidatov izvolili naslednjih 13 novih članov Sveta delavcev Talum d.d.: Peter Marinič iz PE Ulitki, Davorin Lubej iz PE Aluminij, Venčeslav Škerget iz Kadrovske službe, Silvo Predikaka iz PE Rondelice, Gorazd Fišer iz PE Ulitki, Bogdan Kores iz PE Rondelice, Dušan Brglez iz Informatike, Stanislav Horvat iz PE Livarna, Miran Šalamun iz PE Aluminij, Janez Tominc iz PE Rondelice, Majda Zadravec iz Strateškega razvoja, Nenad Kardum iz PE Aluminij in Lilijana Lončarič iz Računovodstva.

V skladu z Dogovorom o sodelovanju zaposlenih pri upravljanju v Skupini Talum so člani Sveta delavcev Talum d.d. po funkciji tudi člani Sveta zaposlenih Skupine Talum.

V petek, 10. julija, je potekala konstitutivna seja sveta delavcev. Konstituiranje je bilo uspešno, ni pa uspela izvolitev predsednika in namestnika predsednika, saj nobeden od predlaganih kandidatov ni dobil predpisane minimalne podpore članov, tj. najmanj polovico glasov vseh izvoljenih članov sveta delavcev. Konstitutivna seja se bo nadaljevala v petek, 17. julija, na njej pa bodo ponovno glasovali o kandidatih za predsednika in izvolili njegovega namestnika.

Svet zaposlenih Skupine Talum

Volitve v Svet zaposlenih Skupine Talum so potekale vzporedno z dejavnostmi za izvedbo volitev v Svet delavcev Talum d.d.

Postopek se je začel s sklici zborov delavcev, ki so bili objavljeni na oglasnih deskah posameznih družb. Zbori in s tem volitve predstavnikov zaposlenih v d. o. o.-jih so potekali med 9. in 16. junijem. Vsi zaposleni v posamezni družbi Skupine Talum so imeli na zborih oziroma delnih zboreh delavcev pravico in možnost, da glede na število zaposlenih v družbi izvolijo enega oziroma v družbi Talum Servis in inženiring, d. o. o., dva predstavnika v Svet zaposlenih Skupine Talum.

Domala vse odvisne družbe oziroma njihovi zaposleni so si bili že v postopku kandidiranja v svoji odločitvi enotni, saj so predlagali za izvolitev po enega kandidata. Izvoljeni člani Sveta zaposlenih Skupine Talum so: Marjeta Zupančič v družbi Kreativni aluminij, d. o. o., Janez Vogrinec v družbi Revital, d. o. o., Boris Bedenik v družbi Talum Inštitut, d. o. o., Bojan Emeršič v družbi Talum Izparilniki, d. o. o., Jožef Lovenjak in Janez Kiseljak v družbi Talum Servis in inženiring, d. o. o., Frančka Sagadin v družbi Vargas-Al, d. o. o., Thomas Pulko v družbi Vital, d. o. o., in Nevenka Pulko v družbi Vrtnarstvo Revital, d. o. o. **Zahvala za uspešno izvedene volitve gre članom delovnih pred-**

sedstev zborov delavcev posameznih odvisnih družb, ki so vodili zборе delavcev in skrbeli za njihovo zakonito izvedbo.

V petek, 10. julija, je bila izvedena konstitutivna seja Sveta zaposlenih. Člani so izvolili predsednika in njegovega namestnika ter potrdili poslovnik, s katerim urejajo način in potek dela sveta. V naslednjem mandatu bosta delo sveta vodila Janez Kiseljak kot predsednik in Jožef Lovenjak kot njegov namestnik, oba iz družbe Talum Servis in inženiring, d. o. o.

Zaključek

Oblikovanje delavskih voljenih predstavništev je, skladno z zakonom, izbirna pravica in ne dolžnost delavcev. Svet delavcev Talum d.d. je oblikovan in izvoljen na podlagi Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju (ZSDU), Svet zaposlenih Skupine Talum pa je oblikovan in deluje na podlagi ter v skladu z Dogovorom, ki so ga 4. januarja 2011 sklenili Svet delavcev Talum d.d., SKEI, Konferenca sindikatov Kidričevo in vse družbe Skupine Talum.

Preko Sveta delavcev in Sveta zaposlenih, ki sta pomembna partnerja v dialogu z vodstvom, se uresničuje kolektivna pravica sodelovanja delavcev pri upravljanju, medsebojno obveščanje in spremljanje poslovanja, razvoja in življenja v posamezni družbi in v vseh družbah skupaj. □

REPORTAŽA

KROP,

krepitev raziskovalne dejavnosti v Talumu

V Talumu v zadnjih letih veliko vlagamo v razvoj lastnih rešitev na področju inovativnega snovanja novih proizvodov, tehnologij in storitev. Integracija lastnega znanja in raziskovalnih dosežkov v proizvodne in poslovne procese je temelj za povečevanje dodane vrednosti posameznih programov in donosnosti podjetja kot celote. Intenziviranje razvojno-raziskovalnega dela delno sofinanciramo tudi s pomočjo programov KROP 2012 in KROP 2013 (Krepitev razvojnih oddelkov v podjetjih), ki se izvajajo v okviru Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT). Namen programov KROP je krepitev razvojne funkcije v podjetjih z zaposlovanjem in usposabljanjem raziskovalcev in razvojnikov za polni delovni čas v novih ali razširjenih interdisciplinarnih razvojno-raziskovalnih skupinah.

BLAŽ TROPENAUER
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

V okviru obeh programov KROP smo zaposlili 13 novih mladih sodelavcev. V raziskovalnih skupinah so sodelovali tudi zaposleni iz Taluma, katerih raziskovalno delo je bilo delno sofinancirano (štirje sodelavci). Skupna vrednost sofinanciranja iz obeh programov KROP je znašala okoli 500.000 evrov. Talum je v okviru projektov KROP okrepil in pomladil svojo strokovno ekipo, s pozitivnimi učinki na obseg in intenziteto razvojno-raziskovalnega dela. Pripravo vloge na MGRT, zelo zahtevno vodenje dokumentacije, koordinacijo skupine raziskovalcev, poročanje in izdajo zahtevkov za sofinanciranje smo uspešno izvedli v Strateškem razvoju. V vsebinskem delu izvajanja raziskav so bili vključeni strokovnjaki iz različnih proizvodnih okolij, v administrativnem delu izvedbe programa pa so aktivno sodelovali tudi sodelavci iz strokovnih služb.

Program KROP 2013 se je izvajal leta 2014 in se uspešno zaključil konec februarja 2015. Cilj programa je bila izvedba različnih raziskav, v katere smo vključili sedem mladih, visoko izobraženih sodelavcev in tri izkušene strokovnja-

ke iz skupine Talum, ki so prevzeli vlogo mentorjev. Raziskovalno skupino smo vpisali na ARRS kot »Raziskovalna skupina Talum KROP 2013«. Program je bil usmerjen predvsem na proučevanje litja alumijskih ulitkov, tehnologijo izdelave izparilnih plošč za hladilno tehniko, strojogradnjo in razvoj ponudbe tehnološkega znanja, raziskave laboratorijskih metod širšega in delovnega okolja, informacijskih sistemov ter energijske učinkovitosti. Skupaj je bilo realiziranih 10 razvojno-raziskovalnih nalog. Razvojno delo je zahtevalo veliko kreativnosti in učinkovito komunikacijo raziskovalcev s številnimi strokovnimi skupinami, kot so tehnologi, oblikovalci in tržniki.

Delo raziskovalne skupine je potekalo pod vodstvom mag. Avgusta Šibile in je vključevalo več različnih strokovnih področij, na katerih so bili dejavni raziskovalci, in sicer: računalništvo in informatika, materiali, proizvodne tehnologije in sistemi, mehanika, kemijsko inženirstvo, ekonomija, snovanje oziroma oblikovanje, električne naprave ter konstruiranje.

Projekti:

- povečanje tehnične in tehnološke učinkovitosti proizvodnje,
- razvoj in integracija novih izdelkov v proizvodnjo, v sodelovanju s kupci,
- razvoj in uvajanje novih postopkov litja,
- aplikativni razvoj tehnologije *roll bond*,
- razvoj ponudbe tehnološkega znanja,
- optimiranje tehnološkega procesa za serijsko proizvodnjo zunanje bivalne opreme, v sodelovanju z zunanjim partnerjem,
- razvoj nove, tržno zanimive strojne opreme,
- razvoj nabora storitev na področju raziskav materialov, širšega in delovnega okolja,
- raziskava modela učinkovite elektronske izmenjave podatkov s partnerji in informacijskim ERP-sistemom Infor LN podjetja Talum, d. d.,

- razvoj in definiranje novih učinkovitih tehnik, metod in metodologij modeliranja poslovnih procesov pri razvoju informacijskega sistema.

Kako KROP 2013 vidijo raziskovalci

Tinček Benko

V okviru KROP-a sem raziskoval model učinkovite elektronske izmenjave podatkov (angl. *electronic data interchange*, EDI) s partnerji in informacijskim sistemom ERP Infor LN podjetja Talum, d. d. Menim, da realizacija projekta lahko izboljša konkurenčnost sistema. Integracija EDI-poslovanja v informacijskem sistemu Infor LN odstrani potrebo po trenutni zunanji programski opremi (Darwin) za obdelovanje elektronskih sporočil. Vsa dohodna in odhodna EDI-sporočila bi zaposleni obdelovali s pomočjo uporabniških sej v informacijskem sistemu Infor LN. Projekt ocenjujem kot uspešen. Uspelo nam je ustvariti testna EDI-sporočila, ki so se v informacijskem sistemu Infor LN pravilno uvozila in izvozila. V Infor LN smo s pomočjo modula za EDI-poslovanje uspešno nastavili vse potrebne parametre za konverzijo med zunanjimi in hišnimi (angl. *in-house*) formati EDI-sporočil. S pomočjo projekta sem pridobil boljši pregled nad procesi v EDI-poslovanju in njihovo implementacijo v praksi.

David Rožmarin

V projektu KROP je bil predmet raziskovanja iskanje rešitev in optimiranje sistemov za uresničitev novih priložnosti trženja aluminijastih izdelkov z višjo dodano vrednostjo, kar smo tudi dosegli. Moj prispevek zajema razvoj modularnega transportnega sistema, kjer sem skrbno določil dimenzije embalaže z upoštevanjem vseh ergonomskih vidikov za največje možno število kombinacij pošiljanja embalaže z izdelki. Razvil in oblikoval sem konstrukcije nove generacije zunanje bivalne opreme, imenovane

»Talum je v okviru projektov KROP okrepil in pomladil svojo strokovno ekipo, s pozitivnimi učinki na obseg in intenziteto razvojno-raziskovalnega dela.«

Tinček Benko in Maja Škerget

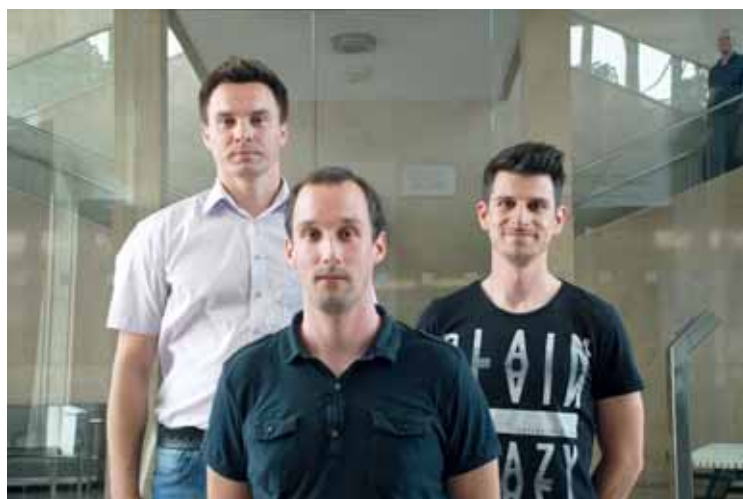
Xtreme Outdoor Collection 2016 (XOC2016); vse skupaj je na ravni razvoja in testiranja. Delo je zajemalo razvoj za konstruiranje izdelkov in delo z različnimi virtualnimi orodji. Raziskal sem tudi pogoje za konstruiranje (3D-modeliranje) in izdelal prototipne delavniške risbe zunanje bivalne opreme. Pomagal sem tudi pri uvajanju postopkov v industrializacijo (vzpostavljanje proizvodnih sistemov oziroma proizvodnje) za omenjeno zunanjo bivalno opremo. Pri vsem tem sem sodeloval v timu z zunanjim poslovnim partnerjem.

Menim, da se je moj prispevek k projektu kazal v luči iskanja rešitev, raziskovanja sistemov in razvoja, s katerimi je mogoče zvišati raven trženja aluminijevih izdelkov z višjo dodano vrednostjo, in je koristen za dobro prihodnost Taluma.

Klemen Gajšek

Naloga, ki sem jih prejel v projektu KROP, so bile usmerjene predvsem na področje, s katerim se vsak dan srečujem v podjetju, in

sicer nizkotlačno in gravitacijsko litje ter izdelava peščenih jeder. Namen naloge je bil spoznati tudi druge postopke litja, kot je visokotlačno litje, in tehnologije litja, ki se v zadnjem času na trgu vse bolj uveljavljajo (*squeeze casting*). Cilj je bil čim bolj spoznati različne tehnologije, jih med seboj primerjati in oceniti, katera tehnologija prevladuje oziroma katero tehnologijo največ uporabljamo. Pri izdelavi peščenih jeder sem prav tako raziskoval različne postopke in jih primerjal med seboj. Najbolj sem se osredotočil na postopek *cold box*, ki ga uporabljamo tudi pri proizvodnji ulitkov. Pri tem postopku gre za izdelavo peščenih jeder v hladnem, kjer se mešanica kremenčevega peska in veziv utrdi pod tlakom zraka in utrjevalca v nekaj deset sekundah. Imel sem možnost sodelovati pri razvojnih projektih, ki so zajemali izdelavo novih orodij za postopek *cold box*, ter nastavljanje in optimiranje parametrov na stroju za izdelavo peščenih jeder.

Janko Ferčec, Krešimir Gorišek in David Rožmarin

Zagotovo ima realizacija projekta za podjetje pozitiven vpliv. Raziskave in spoznanja, ki sem jih dobil pri projektu, je v praksi dobro poznati. Določene procese sem res dobro spoznal in se ogromno naučil, kar mi bo v prihodnje prišlo še kako prav. Zavedam se, da je za napredovanje in osebno rast posameznika vedno treba iti naprej, spoznavati in se učiti nove stvari, komunicirati z drugimi in deliti svoje izkušnje, kajti to je po mojem mnenju ključno za uspeh.

Janko Ferčec

V okviru projekta KROP sem sodeloval pri razvoju in integraciji novih izdelkov v proizvodnjo, v sodelovanju s kupci. Moja naloga je bila raziskava tehnologij predelave ozkega in širokega litega traku, ki ju proizvajamo v podjetju. V nalogi sem raziskal trg potencialno zanimivih izdelkov iz aluminijastih trakov. V velikem številu končnih izdelkov se namreč uporabljajo trakovi iz aluminija debeline od 0,2 do 3 mm, ki se proizvedejo s tehnologijo hladne-

ga valjanja. V projektu sem bil zadolžen za to, da za potencialno najzanimivejše izdelke raziščem tehnologijo izdelave oziroma procesne parametre.

Po mojem mnenju je največja dodana vrednost projekta za podjetje analiza izdelkov, ki imajo visoko dodano vrednost. V raziskavi sem določil potencialno zanimive izdelke oziroma tako imenovane nišne izdelke, za katere bi proizvajali valjane trakove iz našega proizvedenega litega traku. Za te izdelke sem določil procesne parametre, iz katerih je mogoče zasnovati proizvodno linijo.

Uspešnost projekta v tej fazi je zelo težko objektivno oceniti, saj aktivnosti še potekajo. S sodelovanjem pri tem projektu sem pridobil veliko tehnološko-razvojnega znanja na področju aluminijevske industrije.

Krešimir Gorišek

Predmet raziskovanja je bil razvoj in integracija novih izdelkov v proizvodnjo v sodelovanju s kupci ter aplikativni razvoj tehnologije

Raziskovalci po datumu zaposlitve in izobrazbi

Priimek in ime	Datum zaposlitve	Strokovna izobrazba	Stopnja sofinanciranja
Klara Sitar	17. 2. 2014	univ. dipl. inž. kem. teh.	50 %
Klemen Gajšek	7. 4. 2014	mag. inž. strojn./2. bol. st.	50 %
Janko Ferčec	5. 5. 2014	doktor znanosti (strojništvo)	50 %
Krešimir Gorišek	1. 7. 2014	mag. gosp. inž. str./2. bol. st.	50 %
David Rožmarin	1. 7. 2014	mag. inž. obl. izd. /2. bol. st.	50 %
Maja Škerget	4. 8. 2014	mag. ekon. in posl. ved/2. bol. st.	50 %
Tinček Benko	27. 8. 2014	univ. dipl. inž. rač. in inf.	50 %
Marko Homšak	3. 12. 1993	doktor znanosti	25 %
Boštjan Korošec	2. 12. 1996	magister znanosti	25 %
Karmen Šibila	17. 11. 1993	magistrica znanosti	25 %

roll bond. Raziskal sem zunanje okolje organizacije in dejavnike, ki vplivajo na poslovno idejo za proizvodnjo LED-svetil. Glede na delitev zunanjega okolja organizacije sem naredili analizo ožjega in širšega okolja. Pri analizi ožjega zunanjega okolja, analizi odjemalcev, sem dobil informacije o tem, kdo so naši odjemalci (organizacije) in kateri med njimi so prednostni. Poglobil sem se v dejavnike, ki vplivajo na nakupno vedenje organizacij, predvsem stanje gospodarstva in ceno električne energije, ki je relevantna pri uporabi svetil.

Glavni element toplotnih prenosnikov je s tehnologijo *roll bond* izdelana plošča. V povpraševanjih so bili definirani potrebne tehnične lastnosti toplotnih prenosnikov za hlajenje baterij in način povezave v avtomobilski

hladilni sistem. Glede na zahtevo po novem pozicioniranju vhoda in izhoda sem v ta namen spremenil geometrijo kanalov hladilne plošče in razvil vmesnik drugačne oblike. Pri tem je bilo treba upoštevati tudi že omenjeno zahtevo po prepovedi premaknitve pritrditvenih lukenj na plošči.

Takšni projekti so ob uspešnem vodenju za podjetje lahko velike možnosti, ki jih lahko smiselno uporabimo. Takih projektov si želim še več in jih tudi več pričakujem.

Po eni strani sem vesel priložnost sodelovati v projektih in hvaležen zanj, po drugi strani pa čutim tudi veliko odgovornost, ki mi je bila zaupana.

Klara Sitar

Moja naloga v projektu KROP je bila razviti nabor storitev na

področji raziskav materialov širšega in delovnega okolja. Ukvarjala sem se validacijo aluminij-silicij-bakrovih zlitin in določitev merilne negotovosti. Sodelovanje podjetja pri projektu, kot je KROP, prinese številne nove izkušnje, kar je seveda zelo dobrodošlo. S tem zagotavlja dodano vrednost podjetja, prav tako pa priložnost za številne nove mlade sodelavce, da začnejo svojo karierno pot. Projekt je stekel uspešno, saj smo uresničili zadane naloge in cilje. Pridobili smo nekatere nove izkušnje, predvsem pa povezali različna področja v podjetju v celoto.

Maja Škerget

V sklopu KROP-a sem sodelovala pri dveh projektih, in sicer Razvoj ponudbe tehnološkega znanja in

Razvoj in integracija novih izdelkov v proizvodnjo, v sodelovanju s kupci. Pri prvem projektu je bil glavni cilj zasnova optimalne metode za potek vpeljave ponudbe za tehnološko rešitev potencialnim kupcem, na drugem pa raziskati najpogostejše uporabljene metode za odločanje o investicijskih projektih ter prednosti in slabosti uporabljenih metod.

Menim, da realizacija projekta predstavlja lažji nadzor in transparentnost izvedbe projektov. Projekt ocenjujem kot uspešen. Predstavila sem splošno metodo za vpeljavo ponudbe na izbranem primeru tehnološke rešitve – Talum Decoring. Prav tako sem dobila vpogled v pripravo investicijskih načrtov v skupini Talum ter predstavila možnost uporabe novih metod – odločitvenih kriterijev za investicije v podjetju. ▣

POLI MARATON

Talumovci znova najštevilčnejša kolesarska skupina

Maraton Poli se je v svojih častljivih 13 letih uveljavil kot največje in najbolj prepoznavno kolesarsko dogajanje v Sloveniji. Kolesarji smo se zbrali v najstarejšem mestnem jedru na Ptuju. Čeprav pravijo, da je 13 nesrečno število, nam je bilo v soboto, 13. junija, vreme naklonjeno. Zbralo se je čez 4300 rekreativnih kolesarjev. Na ptujskih ulicah je bilo kljub vročemu vremenu že od jutranjih ur živahno.

SLAVKO KRAJNC

FOTO: SLAVKO KRAJNC

Vedno več kolesarskih navdušencev poganja pedala, maraton Poli na Ptuju pa je še veliko več kot srečanje takih navdušencev, saj gre za prijetno druženje, odlično organizacijo, vrhunski kulinarčni užitek in kolesarko traso, ki se začne v urbanem okolju, potem pa se vije po neokrnjeni naravi okoliških gričev. Najdaljša trasa poteka mimo Sakušaka pri Juršincih, kjer je bil rojen Janez Puh, slovenski izumitelj in proizvajalec vozil. Del tega je mogoče opaziti tudi na enem izmed krožišč, kjer je postavljen njegov izum.

Skupina Talumovih kolesarjev se je tudi tokrat udeležila maratona in bila razglašena za najštevilčnej-

šo skupino, saj je imela prijavljenih kar 736 kolesarjev. Že po tradiciji je organizator, kolesarski klub Perutnina Ptuj, pripravil več tras, in sicer: Poli snack (2 km), mini Poli maraton (21 km) in maxi Poli maraton (52 km). Kolesarji smo imeli lepo vreme, le veter je nagajal in povzročal težave pri kolesarjenju v klanec.

Na maraton so prišli kolesarji iz vse Slovenije in tudi iz tujine, saj je bilo zaslediti več tujih registrskih oznak.

Da smo se lahko udeležili tega največjega športno-rekreativnega dogodka v Sloveniji, gre zahvala upravi Taluma in sindikatu SKEI Talum, ki sta nam omogočila, da smo lahko bili del tega dogajanja. ▣

Prijavno mesto

Vadba v vročih dneh

Kot kaže, se nam letos spet obeta pravo poletje. Dopust preživite prijetno, ob tem pa ne pozabite na redno vadbo, ki naj bo vseeno malo prilagojena. Ne glede na to, da je članek namenjen tekačem, lahko informacije pridejo prav oziroma se prenesejo tudi na druga področja.

PRIPRAVILA: DARJA VODUŠEK VTIČ

VIR: WWW.POLET.SI/REKREACIJA/VADBA-VVROCIH-DNEH
FOTO: SPLET

V vročih dneh se priporoča, da omilite svoj režim treninga in se posvetite dopolnilnim vsebinam, za kar vam drugače vedno zmanjka časa.

Termoregulacija

Proces termoregulacije ali uravnavanja telesne temperature je zelo zapleten in povsem avtomatiziran proces, na kar zavestno ne moremo veliko vplivati. Človeško telo se ohlaja na več načinov, najbolj očiten in učinkovit način pa je znojenje. Znoj, ki je na koži, izpareva in s tem se porablja toplota v telesu. Pri ohlajanju telesa gre predvsem za to, kako uspešno se odvede toplota, ki nastaja kot stranski produkt proizvodnje telesne energije. Intenzivnejša ko je aktivnost, več toplote se sprosti in intenzivnejše mora biti tudi znojenje.

Če se telo pregreje, nam najprej drastično pade telesna sposobnost, pojavijo se glavobol, zmedenost itd. Vse to so znaki, ki jih ne gre spregledati, saj vodijo do vročinskega udara. Zadeve ne smemo zanemarjati, saj se lahko nepazljivim tekačem zgodi kaj hitro.

Zanimivo je, da se vročinski udar pogosteje pojavlja na krajših, bolj intenzivnih tekih. Na maratonih je proces malce počasnejši zaradi

nižje intenzivnosti, tako da lahko uspešno reagiramo, še preden nastanejo težave zaradi pregrevanja telesa.

Preventiva

Vročinski udar na treningu lahko preprečimo tako, da izberemo dnevu primerno aktivnost. Opravimo lahkoten krajši trening, na tek se odpravimo zgodaj zjutraj, ko je zrak še svež. Pomaga nam tudi, da tečemo po terenih, ki niso prezahtevni in izpostavljeni soncu. Tek po gozdu je za poletje idealna izbira. Veliko lahko naredimo tudi s primernimi oblačili. Manj ko se oblečemo, lažje telo oddaja toploto. Če ste navajeni med tekom nositi kapico, naj bo lahka in zračna.

Pregrevanje telesa je skoraj vedno povezano z dehidracijo telesa. V vročih poletnih dneh je zadosten vnos tekočine zelo pomemben, primarno kot podpora telesu, ki pospešeno izgublja tekočine zaradi znojenja. Zadostna hidracija je pomembna tudi zaradi drugih dejavnikov. Dehidrirane mišice so manj elastične, zato se lahko prej pojavijo krči ali lažje poškodbe, prav tako se znatno podaljša čas regeneracije. Telo včasih potrebuje tudi do 48 ur, da povsem nadomesti čezmerno izgubljeno tekočino v mišičnih celi-

cah. V praksi to pomeni, da če se na tek odpravimo dehidrirani, lahko še nekaj dni čutimo posledice nespameti, čeprav z intenzivnostjo nismo pretiravali.

Za uspešno preprečevanje dehidracije moramo v vročih dneh popiti dva do tri litre tekočine, da nadomestimo izgubljeno. Tiste dneve, ko nameravate teči, se lahko vnos še poveča za 20 odstotkov, poleg vode pa je treba vnašati še minerale, ki omogočajo normalno delovanje organizma. Minerale lahko zaužijemo s hrano, v naravnih sokovih ali v pripravljene športnih napitkih. Z vnosom ne pretiravajte, ampak dve do tri ure pred treningom zaužijte takšen napitek, da se bo telo podprlo za povečan napor. Med treningom in po njem morate spet poskrbeti za zadosten vnos tekočine, ki je lahko v obliki izotonikov.

Kopalniški test

Svetujemo, da na enega izmed vročih dni opravite kopalniški test. To pomeni, da se stehate pred tekom in po njem. Preden greste na tek, se povsem goli stehajte in zapišite vrednost. Nato opravite uro zmernega teka in se spet povsem goli stehajte. Razlika v teži pomeni izgubo telesnih tekočin. Da bi bil test kar najbolj

natančen, med njim ne smete piti oziroma v telo vnašati hrane ali pijače. Z izvedbo takšnega testa boste natančno ugotovili, koliko tekočine morate po treningu nadomestiti, da dolgoročno ne ustvarite dehidracije. To ne pomeni, da morate takoj po treningu popiti več litrov napitkov, ampak morate v naslednjih 24 urah poskrbeti, da vnesete potrebno količino izgubljenih tekočin. Kopalniški test je dobro opravljati večkrat in si zapisati tudi vremenske razmere (temperatura, vlažnost). S takšno evidenco boste svoje telo bolje spoznali in se znali prilagoditi vsem razmeram. To je zelo pomembno, če se odpravljate na maraton ali v tak kraj in v takem času, da so možne višje temperature in visoka vlažnost. V Sloveniji je s tega stališča problematičen maraton v Radencih, kjer so konec maja temperature že visoke, ob tem pa panonski zrak in veter močno izsušita telo. Tam je število intervencij reševalne službe znatno večje kakor na drugih prireditvah. Vzrok za to sta dehidracija in nevarnost vročinskega udara.

Dopolnilna vadba

Tako dehidracijo kot toplotni udar je možno povsem preprečiti. Zavedati se je treba, da je v vročih

Podarimo tekočino življenja

Obvestilo krvodajalcem, zaposlenim v družbah skupine Talum, v Silkemu in Praliku

Krvodajalska akcija v juliju bo v torek, 28., in četrtek, 30. julija 2015, med 7. in 11. uro na transfuzijskem oddelku ptujske bolnišnice. Pridružite se družini krvodajalcev.

MARJETKA LEDINEK
FOTO: SRDAN MOHORIC

Krvodajalci v juniju:

Maks Kostanjevec, 51-krat
Milan Prapotnik, 99-krat
Robert Bezjak, 34-krat
Zlatko Intiher, 45-krat
Andrej Golob, 29-krat
Matevž Mohorko, 74-krat
Franc Prelog, 45-krat
Nada Cimerman, 29-krat
Leon Pišek, 38-krat
Dragica Leskovar, 59-krat
Dejan Vojsk, 16-krat
Mirko Šoštarič, 30-krat
Janez Vogrinec, 27-krat
Branko Krošl, 72-krat
Ivan Babšek, 24-krat
David Vrečko, 29-krat
Jože Palčič, 17-krat
Franc Zajc, 85-krat

V prvem polletju leta 2015 je bilo 215 odvzemov, kar je 62 odvzemov več kot v enakem obdobju lani (od januarja do junija), ko je bilo 153 odvzemov. Zavest, da lahko pomagamo drugim, v nas še živi. Zbrati je treba le malo poguma, da se nam pridružite še

Aleksander Krajnc, 31-krat
Franjo Mihelač, 40-krat
Anton Planinšek, 56-krat
Anton Peršuh, 32-krat
Srečko Cajnko, 49-krat
Roman Plohl, 13-krat
Jožica Junger, 20-krat
Janko Vindiš, 29-krat
Boštjan Lešnik, 62-krat
Stanislav Širec, 40-krat
Andrej Svenšek, 7-krat
Anica Horvat, 28-krat
Marjan Anderlič, 68-krat
Marjan Križanec, 16-krat

Novinci pri krvodajalskih akcijah

Kevin Šoštarič, 2-krat
Vid Ciglar, 3-krat
Nejc Šenkiš, 3-krat

Daniel Lačen, 3-krat
Franjo Levstik, 4-krat
Denis Jušič, 5-krat

Statistika odvzemov krvi oziroma število udeležencev po posameznih mesecih za prvo polletje leta 2015:

januar: 34 odvzemov
februar: 29 odvzemov
marec: 34 odvzemov
april: 37 odvzemov
maj: 43 odvzemov

Junija je bilo skupaj 38 odvzemov krvi.

no podarimo drugemu, za njegovo zdravje in rešitev življenja. Pri tem si lahko pomagamo le ljudje med seboj.

Hvala vsem za srčnost in podarjeno tekočino življenja!

dneh telo že obremenjeno, zato za vadbo izberite primerno vsebino. Kot tekači imate neizmerno paleto dopolnilnih vaj, ki lahko dolgoročno pripomorejo k učinkovitejšemu teku. Eno takšno področje je vadba tehnike teka, ki je lahko zelo učinkovita. Z vadbo tehnike razvijamo specifično tekaško moč, ki nam pomaga k boljšemu, hitrejšemu teku. Takšna vadba bi morala biti sestavni del treninga vsakega tekača, pa naj je zunaj vroče ali mraz. Drugi sklop dopolnilne vadbe je splošna vadba moči, za kar si poleti težko vzamemo čas. Ob vročih dneh je v kombinaciji z malo teka odlična alternativa fartleku ali daljšim tekom. Predvsem pa je zelo priporočljivo, da preizkusite še druge športne panoge, ko razmere za tek niso idealne. Plavanje je poleti vsekakor zelo osvežujoča dejavnost, tudi na kolesu vročina ni tako huda, saj nas velika zračna masa, skozi katero se gibljemo, uspešno hladi. Tudi sprotni vnos tekočine je na kolesu veliko lažji in logistično manj zahteven kot pri teku.

Dopust

Tekači, na dopustu ne pretiravajte s treningom, saj se tako ne boste dosti spočili. Počnite druge stvari, telo vam bo zelo hvaležno. Dopust je čas, da se posvetite stvarem, za katere med letom nimate časa. Preberite kakšno knjigo, naučite se kaj novega, raziščite kakšen nov kraj. Lahko ten tek vsak drugi dan in nekaj pospeševanj vas bodo nekaj tednov obdržali v tekaški pripravljenosti. Vaši najbližji bodo najbolj hvaležni, če jim boste namenili kakšno uro svojega časa več kot običajno. □

drugi sodelavci. Če se počutite zdrave in izpolnjujete pogoje za darovalca krvi, zakaj pa ne? Prispevajmo nekaj najbolj dragocenega, nekaj, česar raziskovalcem še ni uspelo sintetično pridobiti v laboratoriju, kar raste v nas, kar mi pridelamo in lahko huma-

Krvodajalske akcije se je udeležil tudi Talumov upokojenec Vlado Gregorec, ki je kri daroval že 112-krat.

Daniel Lačen

Franc Zajc

Vlado Gregorec, upokojenec Taluma, je kri daroval 112-krat.

Otroke smo peljali v svet eksperimentov in izumov

Konec meseca maja je bil v znamenju zaključka Lahkotnega sveta, saj smo na osrednjem dogodku razglasili sedemnajst najboljših ustvarjalcev oziroma skupin in jih nagradili. Otroci iz vrtcev in učenci do druge triade, vključno z nagrajenci iz OŠ Ljudevita Pivka, so si za nagrado prislužili ogled Hiše eksperimentov, učenci zadnje triade pa so obiskali razstavo 1001 izum, ki je bila na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Če otroci niso mogli obiskati izbrane razstave, ker je bila v tistem terminu že rezervirana, pa so lahko v protivednosti izbrali katero drugo destinacijo.

Otroci so nam v teh dneh poslali svoje vtise in zahvale, saj smo jim pričarali nepozabno dogodivščino.

PRIPRAVILA: ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: ARHIV ŠOL

Vrtec Videm

(skupina Snežinka)
v Hiše eksperimentov

Talum nam je za nagrado podaril prevoz, malico in ogled Hiše eksperimentov, kjer so za nas pripravili še dogodek s temo Zobologija. Da bi nam bilo še lepše, nas je gospa Suzana Lep Šimenko ob tej priložnosti prijazno povabila na ogled Državnega zbora. Skupaj z njenim možem sta nam ogled tudi organizirala. V Državnem zboru so nas lepo sprejeli, nam o njem marsikaj razložili in nam ga kolikor je bilo mogoče tudi razkazali. Lahko rečem, da smo uživali v ogledih in eksperimentiranju, le vožnja tja in nazaj je zaradi zastojev dooolgo trajala. Pa smo kakšno rekli in zraven zapeli in se srečni in zdravi tudi vrnili nazaj na Videm. Iskrena hvala vsem, ki ste nam vse to omogočili!

Ana Trafela

OŠ Kidričevo, podružnica Lovrenc na Dravskem Polju

Učenci OŠ Lovrenc na Dravskem polju so dan pred počitnicami obiskali Hišo eksperimentov in se odlično zabavali. Izlet so si prislužili na natečaju Lahkotni svet.

Alenka Brumen

Otroci Vrtcev Ptuj so obiskali živalski vrt v Ljubljani

Otroci Vrtcev Ptuj so obiskali živalski vrt in se prav tako zelo zabavali. Izlet so si prislužili na natečaju Lahkotni svet.

Iris Kos

Osnovna šola Ljudski vrt, podružnica Grajena

Tudi Šumarke iz aluminija in aluminijastih jogurtovih pokrovcov se je znašla med nagrajenimi izdelki projekta Lahkotni svet. Za nagrado so učenci dobili enodnevni izlet v Ljubljano z obiskom Hiše eksperimentov. Na ta izlet se bodo septembra odpravili učenci tretjega, četrtega in petega razreda, ki so sodelovali pri nastanku Šumarke in njenega naravnega okolja (dreves, ptic, rožic).

OŠ Olge Meglič

Na prireditvi ob zaključku šolskega leta na OŠ Olge Meglič je bila rdeča nit predstave aluminij.

OŠ Cirkovce

Otroci OŠ Cirkovce se bodo na izlet odpravili v septembru. □

OŠ Olge Meglič

Vrtec Ptuj

Vrtec Videm

Potepanje po jugu

Maja je sindikat organiziral izlet v Novi Sad. Ogledali smo si samostan Novo Hopovo na Fruški gori ter naselje Sremski Karlovci, kjer smo pokušali vino in med.

IGOR JEZA
FOTO: IGOR JEZA

Na pot smo krenili ob pol enih zjutraj. Izletniki so na avtobusa vstopili na Ptuj in v Kidričevem. Sledila je nočna vožnja čez Hrvaško. Vožnja po avtocesti bratstva in enotnosti je hitro mini-

la in že smo pri Bratkovcih prečkali srbsko mejo. Žal sta zaradi neveljavnih dokumentov dva potnika morala avtobus zapustiti. Uredili smo, da sta na meji ujela avtobus, ki vozi na redni liniji od

Beograda do Zagreba in Ljubljane. Pot smo nadaljevali proti Sremski Mitrovici mimo Rume do kraja Irig. Na vzpetini na južnih obronkih Fruške gore stoji pravoslavni samostan Novo Hopovo. Na parkirišču smo se okrepčali s sendviči in osvežilnimi napitki ter se podali na ogled samostana. Predstavil nam ga je tamkajšnji pop. Izvedeli smo, da je bil samostan ustanovljen v začetku 16. stoletja kot lastnina despota Đorđa Brankovića. Nova cerkev, posvečena sv. Nikoli, je bila zgrajena leta 1576. Novo Hopovo je eden najlažje dostopnih fruškogorskih samostanov, ki je zaradi arhitekture, izobraževalne vloge, bogatimi zgodovinskimi, kulturnimi, verskimi in političnimi dogodki eden najpomembnejših samostanov v Vojvodini.

Samostan Novo Hopovo so gradili prebivalci Gornjega Kovina (pri Budimpešti), znan pa je bil kot učno središče in šola za prepisovanje cerkvenih spisov in knjig. Samostanska cerkev je ena največjih, ki so bile zgrajene v času turške oblasti, arhitektura pa je primer moravske šole. V samostanu je izvir pitne vode. Samostanska cerkev se ne ponaša le z izjemno arhitekturo, pač pa tudi s freskami, saj so bili slikarji večji grški umetniki z Atosa – Svete gore.

Polni vtisov smo nadaljevali pot proti Novemu Sadu, kamor smo prispeli v poznih popoldanskih urah. Sledil je ogled srednjeveške trdnjave Petrovaradin, ki je bila zgrajena leta 1692. Imenovali so jo tudi donavski Gibraltar ali »grad na skali, čvrst kot vera«. Danes so

v trdnjavi galerije, antikvariati in prijetni gostinski lokali. Ogledali smo si še staro mestno jedro Novega Sada in znamenitosti: mestno hišo, spomenik Svetozarju Miletiću, rimskokatoliško cerkev sv. Marije, Srbsko narodno gledališče, Zmaj Jovina. Po ogledu smo se namestili v hotelu Putnik v središču mesta.

Večerja nas je čakala ob 20.00 uri v bližnji čardi – restavraciji Aqua Doria tik ob Donavi. Med uživanjem dobrot srbske kuhinje nas je z živo glasbo zabaval tamburaški orkester. Po odlični večerji smo po želji lahko nadaljevali zabavo z obiskom »party ulice« v centru Novega Sada. Tukaj imajo še vedno navado, da se ljudje odpravijo v mesto na večerno promenado, kjer se ob kavici in prijetnem klepetu družijo pozno v noč tako kot v času avstro-ogrske monarhije, ko so gospodje oblekli uniforme, dame pa najlepše obleke, ki so jih imele v svojih omarah.

Zjutraj smo se po obilnem zajtrku z avtobusi odpravili še na ogled Sremskih Karlovcev, mesta z bogato in pestro kulturno dediščino in tradicijo, kar je posledica sobivanja številnih narodov. Sledil je ogled muzeja vinarstva in čebelarstva ter degustacija medu, žganja in vin v vinski kleti. Pot proti domu je potekala v obujanju lepih trenutkov, ki smo jih preživeli skupaj. Na koncu smo se zahvalili vodičema za odlično vodenje in organizacijo izleta, šoferjem pa za varno vožnjo.

Hvala vsem za prijetno druženje. Vidimo se jeseni! □

Naši pikniki so polnoletni

Srečanja zunaj tovarne so velikega pomena, le da se tega premalo zavedamo. Sproščenost, pogovor, veselje, tekmovalnost, smeh ... Vse to so stvari, ki nas polnijo z energijo in za katere med vsakodnevnimi obveznostmi ni časa. Tempo življenja je namreč tako hiter, da večkrat pozabimo nase.

STANISLAV HORVAT
FOTO: MARJAN KROŠL

Kadar človek pozabi nase, zbolí, saj ni kos stresu, svoje pa dodata še nezadovoljstvo in vsakodnevna rutina (dom, služba), ki časoma postane monotona. Pikniki so priložnost za sprostitve, druženje s sodelavci in sodelavkami ter športne aktivnosti.

Leta naredijo svoje, in če smo nekoč na piknikih igrali nogomet pa košarko, danes izbiramo igre, kot so suvanje kamna, vlečenje vrvi, pikado, balinanje (petanke) in kartanje. Najraje kartamo (šnops). Nekateri to vzamejo kot druženje, drugi pa zelo tekmovalno. Zadnja leta sem vključil še balinanje (petanka). Zmaga je za vsakega človeka darilo, še lepše

pa je, kadar jo spremlja nagrada. Prvi, drugi in tretji v kartanju (šnops) tako dobijo pokal, pri balinanju (petanke) pa medalje. Zakaj sem se odločil vse to zapisati v časopis Aluminij? Zato, ker piknike prirejam že 18. leto, kar pomeni, da so polnoletni. Ponošen sem, da nam je uspelo tako dolgo vztrajati. Včasih me kdo vpraša, zakaj vlagam toliko energije. Odgovorim mu, da je trud poplačan takrat, ko vidim nasmejane in zadovoljne obraze svojih sodelavcev in sodelavk. Piknikov pa ne prirejam sam, saj mi pri tem pomagajo sodelavci. Nekoč sta mi pomagala Emil Munda in Franc Primožič, zdaj že upokojenca, v

Sodelavci iz PE Livarna

zadnjem času pa mi je v veliko pomoč Milan Drevenšek. Brez njih ne bi bilo piknikov.

Pikniki niso namenjeni temu, da bi se pogovarjali o službenih zadevah, gre za sprostitve in razvedrilo. Priredimo jih navadno ob koncu tedna in se poskušamo čim bolj prilagoditi sodelavcem, ki delajo v izmenah. Upam, da mi je z zapisom uspelo navdušiti tudi tiste sodelavce in sodelavke, ki se piknikov ne udeležujejo, da se nam drugo leto pridružijo. Pridite, imeli se bomo super! In ne pozabite na to, kdo peče najboljše pečenke!

Rezultati tekmovanja:

Kartanje (šnops):

1. mesto: Branko Selinšek
2. mesto: Dragoslav Rudolf
3. mesto: Miran Pintarič

Balinanje:

1. mesto: Dušan Fridl
Tomaž Premožič
2. mesto: Zlatko Kardinal
Franc Šimenko
3. mesto: Miran Kumer
Boštjan Sagadin

PIHALNI ORKESTER TALUM KIDRIČEVO

Spomladanski koncert

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: SRDAN MOHORIC

V nedeljo, 14. junija 2015, smo v restavraciji Pan v Kidričevem ob 18. uri prisluhnili Pihalnemu orkestru Talum Kidričevo, ki nas je z glasbo popeljal v pomlad. Obiskovalci so uživali, najbolj pa jih je bojda očarala skladba Bohemian Rhapsody.

Spomladanski koncert pihalnega orkestra Talum Kidričevo

Plus ure

GREGOR JURKO

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Leto je okrog, spet smo tam, ko si za 14 dni sposodimo Vargasalove alarme, zaklenemo hišo, pobijemo zajce in kokoši, psa pa privežemo k sosedovi štali. Juhu, počitnice so tu! Samo za vas smo strnili nekaj koristnih napotkov, ki sodijo k pripravam na ta pomembni osebni praznik, za tiste, ki se še niso odločili, pa sledi nekaj nasvetov o tem, kje, kako in s kom preživeti dopust.

Tisti, ki potujejo sami, so običajno v manjšini, velika večina se na dopust odpravi s prijatelji, družino, sodelavci, pa tudi z ljudmi, ki jih prej nikoli niso srečali. Pravijo, da v nesreči spoznaš človeka. No, tukaj lahko dodamo, da ga spoznaš tudi na dopustu. Če se s kom dobro ujamemo na priložnostnih obiskih ali v pisarni, to še ne

pomeni, da smo z njim kompatibilni tudi na dopustu. Prva stvar, ki bi lahko privedla do razhajanj, je stopnja udobja, ki jo pričakujete vi in vaši sopotniki. Eni se lahko prevažajo od točke A do B s starimi avtobusi, spijo v šotorih ali jedo na ulici, zato se bo marsikdo, ki je navajen na vožnjo s taksijem po podjetju, na hrano iz restavracije kreativnih idej in preživeti svoj delovnik v klimatizirani prostorih, teže odrekel ravni postrežbe na dopustu.

Tudi izbira potovalnega cilja je lahko pogosto predmet težkih pogajanj. Nekateri so bolj navdušeni nad muzeji in turističnimi znamenitostmi, medtem ko druge zanimata veseljačenje do jutranjih ur in spanje do poznega popoldneva. Eni se bolje počutijo v velikih skupinah, opremljeni z nasveti vodiča, drugi pa svet raje raziskujejo sami. Kamor koli se že radi odpravljate, je izbira kraja letovanja pogojena tudi s časom in denarjem, ki ga imamo na voljo. Ena od bolj varčnih idej je, da beremo tole številko Aluminija v udobju lastnega doma, še posebej, če je ta lastni dom opremljen z lastnim bazenom, lastnim žarom, lastnim minibarom in lastno simpatično postrežbo. Navsezadnje lahko jahate kamele, plavate med koralami ali lovite aligatorje tudi na številnih tv programih, kot so Discovery Chanel, National Geographic ali Animal planet, za tiste, ki svoje popoldneve

raje preživljajo v družbi tetoviranih lepotic, pa prav tako obstaja pestra paleta programov, običajno kodiranih. Vse to brez nevarnosti, da stopite na ježa ali na žulj kakšnemu bradatemu fanatiku, ki se je odločil, da vas vzame zraven v raj, ali da izgubljate živce v kakšni koloni, podobni tisti, ki jo lahko vsak poletni vikend opazujemo, kako se vije po tej nerazviti dolini blizu razvite fabrike.

Za tiste, ki so pri izbiri svojih dopustniških ciljev bolj drzni, pa obstaja kar nekaj adrenalinskih ciljev, kot so denimo pomoč pri spravilu sena na turistični kmetiji, obisk solin v Sečovljah, broda na Muri, jelenov v Podčetrtku, ali pa si lahko privoščijo spust po enem od številnih toboganov v enem od številnih vodnih parkov, ki so posejani po vsej državi. Vi boste uživali, vaš denar bo ostal doma, gospodarska rast se bo dvignila preko treh odstotkov. Spet bomo lahko krepili javni sektor, ki ga zadnjih nekaj let precej zanemarjamo.

Kar koli že počnete in s komer koli, treba se je zavedati, da je dopust pomemben odklop od vsakdanje rutine. S počitkom ohranjamo potrebno psihofizično kondicijo, ki je nujno potrebna, da delo kasneje dobro opravimo. Če ste navajeni, da polovico dopusta pretopite v »plus ure«, tokrat raje pripišite en velik plus uram, ki jih preživite na dopustu. Pa prijetne počitnice! □

Zahvala

Po dolgotrajni bolezni nas je zapustil

Venčeslav Pulko

iz Mihovc 23, upokojenec Taluma

Zahvaljujemo se sindikatu podjetja Talum, godbeniku za odigrano Tišino in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje in sveče. Vsem iskrena hvala.

Vsi njegovi

100RAL

Proizvodni program

- Pohištvo v obliki lesenih palet, primerno za ureditev stanovanj in vrtov.
Vsi sestavni deli so skoblani in spojeni z vijakom.
- Vrtne garniture.
- Leseni zaboji različnih dimenzij.
- Visoke in tople grede ter cvetlična korita.
- Različne lesene palete.
- Izdelujemo in vgrajujemo vrtna ograja.
- Kleparsko-ključavničarske storitve.

Kontakt

Milan Kolednik

vodja programa
02 7995 442
031 269 871
milan.kolednik@talum.si

Bojan Emeršič

vodja delavnic
02 7995 444
041 485 838

Član skupine Talum

www.storal.talum.si